

Huumeiden käyttöhuoneiden tuomat ongelmat poliisin näkökulmasta Tampereella

Milla Niemi & Heikki Markkanen

9/2023

TIIVISTELMÄ

Milla Niemi & Heikki Markkanen: Huumeiden käyttöhuoneiden tuomat ongelmat poliisin näkökulmasta Tampereella

Opinnäytetyön muoto: Kvalitatiivinen tutkimus, ennustava tutkimus

Julkisuusaste: Julkinen

Ohjaaja: Sanna Luoma & Kari Laari

Tutkinto: Poliisi (AMK)

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tutkia huumausaineiden käyttöhuoneiden tuomia ongelmia poliisien näkökulmasta. Opinnäytetyössä on tutkittu millaisia ongelmia poliisi pitäisi mahdollisena, jos huumausaineiden käyttöhuone perustettaisiin Tampereelle. Opinnäytetyössä on selvitetty mahdollisia ongelmia huumausaineisiin liittyvän kirjallisuuden ja tutkimusten avulla sekä tehty haastattelututkimus Tampereen pääpoliisiasemalla työskenteleville poliiseille.

Opinnäytetyö on toteutettu kvalitatiivisella tutkimusmenetelmällä. Tutkimuksessa on hyödynnetty myös ennustavaa tutkimusta. Tutkimusaineisto on kerätty haastattelulomakkeella, jonka avulla on pyritty selvittämään millaisia ongelmia poliisit uskovat käyttöhuoneiden tuovan tullessaan. Tutkimustuloksia on analysoitu laadullisella tutkimusmenetelmällä vertaamalla vastaajien vastauksia keskenään ja verrattu niitä muusta aineistosta saatuihin tuloksiin.

Tutkimustulokset osoittavat, että poliisit kokivat käyttöhuoneiden tuovan jonkin verran apua huumeita käyttäville henkilöille, mutta eivät toisi lainkaan hyötyä poliisille. Suurimmaksi ongelmaksi poliisit mainitsivat Suomen lainsäädännön, rikollisuuden voimakkaan kasvun sekä rikollisuuden keskittymisen tietylle alueelle. Tutkimustulokset osoittavat myös sen, että huumausaineiden käyttöhuoneen käyttöönotolla voisi olla enemmän negatiivisia kuin positiivisia vaikutuksia. Käyttöhuoneiden perustaminen luultavasti nostaisi päihdeongelmaisten määrää sen sijaan että laskisi sitä.

Sivumäärä: 41

Tarkastuskuukausi ja vuosi: 09/2023

Avainsanat: huumeiden käyttöhuoneet, poliisi, huumausaineen käyttörikos

ABSTRACT

Milla Niemi & Heikki Markkanen: The drug consumption rooms problems in Tampere from police perspective.

Type of thesis: qualitative research, predictive research

Publicity: Public

Supervisor: Sanna Luoma & Kari Laari

Degree: Police university of applied sciences

The goal of this thesis is to research the problems of drug consumption rooms in the eyes the police. In the thesis we have researched the problems that the police personnel find possible, if a drug consumption room would be established in Tampere. The thesis aims to figure out, which kinds of problems are involved in the drug consumption rooms by focusing on drug related literature and studies, as well as an interview study for the personnel of Tampere police station.

The thesis uses qualitative research method, and the research utilizes predictive research. The research material has been gathered with a questionnaire. The aim is to find out police personnels opinion on the possible problems that drug consumption rooms may bring with them. The findings have been analyzed with qualitative research by comparing the answers together and by comparing all of them to data collected from other sources such as literature and studies.

The results indicate that police personnel think the drug consumption rooms may bring some help to drug users, but they bring no positive effects for the police. According to answers the biggest problems to stand out are regarding the Finnish law, rapid growth of criminality and concentration of criminality to certain areas. The results also indicate that drug consumption rooms may have more negative effects than positive. Establishing drug consumption rooms is likely to increase the number of intoxicant abusers rather than decreasing it.

Pages: 41

Month and year of review: 09/2023

Keywords: Drug consumption rooms, police, unlawful use of narcotics

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
1 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	6
1.1 Tutkimuksen tarkoitus	7
1.2 Tutkimusmenetelmät.....	7
1.2.1 Tiedonantajat.....	8
1.2.2 Haastatteluiden toteuttaminen	9
1.3 Tutkimusaineiston analysointi	10
2 TIETOPERUSTAN ESITTELY	10
2.1 Huumausaineiden käyttöhuoneet.....	10
2.2 Yleisimmät huumausaineet Suomessa.....	12
2.2.1 Huumeiden käytön tilanne suomessa	13
2.2.2 Päihdehuollon huumeasiakkaat.....	13
2.3 Huumekuolemat Suomessa ja Euroopassa.....	14
2.3.1 EMCDDA- European monitoring centre for drugs and drugs addiction	16
2.3.2 Terveyden ja hyvinvoinnin laitos	17
2.3.3 Huumeet 2020-tutkimus.....	18
2.4 Lainsäädäntö	19
2.5 Huumerikollisuus Suomessa	20
2.5.1 Huumausaineiden myyminen.....	21
2.5.2 Oheisrikokset.....	23
2.5.3 Rahanpesu ja järjestäytynyt rikollisuus	23
2.5.4 Rattijuopumus.....	24
2.6 Huumeasenteet Suomessa	26
3 TUTKIMUKSEN TULOKSET	27
3.1 Taustatiedot	27
3.2 Tampereen tämänhetkinen tilannekuva ja vaikutukset siihen	27
3.3 Tampere vs muu maailma.....	33
3.4 Vaikutukset poliisissa	33
3.5 Resurssikysymykset.....	35

3.6 Puolesta vai vastaan	36
4 JOHTOPÄÄTÖKSET	37
5 POHDINTA	39
5.1 Luotettavuus	39
5.2 Eettisyys	39
5.3 Tutkimuksen haasteet	40
5.4 Lopuksi	40
Lähteet	42

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö käsittelee huumausaineiden käyttöhuoneita ja niiden mahdollisia negatiivisia vaikutuksia Tampereen alueella. Opinnäytetyössä pyritään selvittämään, millaisia negatiivisia vaikutuksia näiden toiminnan seurauksena voisi ilmetä poliisin näkökulmasta tarkasteltuna.

Suomessa huumausaineiden käyttöhuoneita ei vielä ole, joten aihetta käsitellään luonnollisesti spekulatiivisesta näkökulmasta. Tämän vuoksi opinnäytetyössä hyödynnetään jonkin verran ennustavaa tutkimusta. Opinnäytetyössä hyödynnetään myös Euroopassa tuotettua tietoa sekä kokemuksia käyttöhuoneiden toimivuudesta sekä niiden haittapuolista.

Käyttöhuoneista ja niiden vaikutuksista on kirjoitettu eri yhteyksissä. Se on ollut pinnalla huumeepoliitikkaa mietittäessä ja erinäisiä pilottejakin on pyritty tekemään aiheeseen liittyen. Aiemmat tutkimukset eivät kuitenkaan tarkastele ilmiötä poliisien näkökulmasta, joten poliisin ulkopuolella tuotetut tutkimukset ja kirjoitukset asiasta eivät palvele poliisia käytännön tasolla. Tässä tutkimuksessa on pyritty tutkimaan huumausaineiden käyttöhuoneita sekä niiden mukana tuomia lieveilmiötä ainoastaan poliisin näkökulmasta. Tutkimukseen on haastateltu kolmea Tampereen pääpoliisiasemalla työskentelevää henkilöä, jotka työskentelevät eri työtehtävissä. Tutkimuksessa ilmenee läpileikkaus tämänhetkisestä huumeilanteesta ja siitä, miten se näyttäytyy eri tehtävissä työskentelevien poliisien arjessa.

Tutkimus on erittäin ajankohtainen, sillä huumausaineiden käyttöhuoneiden ympärillä käydään paljon julkista keskustelua. Huumeiden käyttö Suomessa on lisääntynyt rajusti ja huumeisiin kuoli Suomessa vuonna 2022 enemmän ihmisiä kuin koskaan aiemmin. Nämä seikat pakottavat päättäjiä etsimään keinoja hillitä huumausaineiden käytöstä koituvia ongelmia. Huumausaineiden käyttöhuoneita on esitetty yhdeksi ratkaisuksi. Käyttöhuoneiden puolesta kertoo Euroopasta saadut tulokset niiden hyödyistä. Tutkimuksessa tullaan osoittamaan kuitenkin se, ettei Euroopasta saatuja tuloksia voida hyödyntää Suomessa samalla tavalla.

Tutkimuksella tuodaan esiin näkökulmia, jotka porautuvat syvälle mahdollisiin uhkakuviin ja käyttöhuoneiden toiminnan mahdollisiin negatiivisiin vaikutuksiin poliisin päivittäisessä työssä. Tutkimus avaa uusia näkökulmia ja antaa poliisille lisää mahdollisuuksia ennakoida tulevaisuudessa eteen muodostuvia ongelmia sekä työkaluja näiden ongelmien ratkaisemiseksi.

Opinnäytetyö suunnataan poliisiorganisaation käyttöön. Rajattu maantieteellinen alue rajaa myös tutkimuksen käytettävyyttä, joten suurin hyöty tästä tutkimuksesta on Sisä-Suomen poliisille Tampereen alueella.

Tutkimuksen tavoitteena on lisäksi kartoittaa käyttöhuoneiden tuomia ongelmia, jotta niihin voidaan varautua poliisin toimintaympäristön näkökulmasta ja että poliisitoimintaa voidaan resursoida päivit-
täistoiminnassa oikealla tavalla.

1 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Opinnäytetyön tutkimuskysymys on, että millaisia ongelmia huumeiden käyttöhuoneet toteutues-
saan toisivat poliisin näkökulmasta tarkasteltuna. Aihe käsittelee käyttöhuoneiden negatiivisia puo-
lia ja niiden vaikutusta poliisin työympäristöön. Aihe on ajankohtainen ja tarkoin rajattu näkökulman
sekä alueellisen rajauksen osalta.

Huumausaineiden käyttöhuoneet ovat kiistelty aihe. Silti sen haittapuolista kirjoitetaan yllättävän
vähän. Negatiivisiin vaikutuksiin pureutuminen on perusteltua, etenkin kun se suunnataan poliisin
käyttöön. Aihe on siis tarkoin rajattuna oiva väline poliisille esimerkiksi resurssien suunnitteluun tai
vaikkapa siihen, kun poliisilta kysytään mielipiteitä aiheesta. Tutkimuksen tarkoituksena on kuvata
millaisia ongelmia eri tehtävissä työskentelevä poliisi pitää todennäköisinä, jos käyttöhuoneita pe-
rustetaan Tampereelle.

Haastateltavat, eli tutkimuksen perusjoukko, koostuu Tampereen poliisissa työskentelevistä henki-
löistä. Mukana tutkimuksessa on vanhempia konstaapeleja, jotka työskentelevät eri työtehtävissä.
Tutkimusta varten haastatellaan rikostutkinnassa, kentällä sekä huumepuolella työskenteleviä poliisi-
seja ja tutkitaan heidän mielipiteitään siitä, millaisia haasteita käyttöhuoneiden koetaan tuovan eri
työtehtäviä hoitavien poliisien näkökulmasta.

Tutkimus rajataan koskemaan vain Tamperetta. Tutkimuksen tuloksia voidaan käyttää hyödyksi
tulevaisuudessa myös operatiivisessa analyysitoiminnassa, jos Tampereelle joskus perustetaan
huumausaineiden käyttöhuone.

Haastattelujen pohjana käytetään seuraavanlaista runkoa, jonka avulla varsinaiset haastattelukysy-
mykset luodaan. Haastattelukysymyksiä on yhteensä kuusitoista, joiden avulla saadaan luotettava
ja riittävä kuva haastateltavan henkilön mielipiteestä.

1. Millaisia näkemyksiä poliiseilla on siitä, mitä ongelmia huumausaineiden käyttöhuoneet toisivat poliisin arkeen Tampereella?
2. Mitkä ovat poliisien mielestä käyttöhuoneiden suurimmat haasteet?
3. Huolestuttaako poliiseja rikollisuuden voimakas keskittyminen tietyille alueelle Tampereella?
4. Saavutetaanko käyttöhuoneiden avulla niitä tuloksia, joihin käyttöhuoneiden rakentamisella pyritään?

5. Huolestuttaako poliisien resurssien keskittyminen tietylle alueelle Tampereella?

Käyttöhuoneilla on toteutuessaan valtavasti yhteiskunnallisia vaikutuksia. Käyttöhuoneet koskevat suorasti tai epäsuorasti sekä muiden alojen ammattilaisia että siviileitä. Tässä tutkimuksessa selvitetään kuitenkin ainoastaan vain niitä asioita, joita voidaan tarkastella puhtaasti poliisin näkökulmasta ja joita voidaan hyödyntää poliisiorganisaatiossa tulevaisuudessa.

1.1 Tutkimuksen tarkoitus

Tutkimuskysymyksemme on, että millaisia ongelmia huumausaineiden käyttöhuoneet toisivat toteutuessaan poliisin näkökulmasta tarkasteltuna.

Tutkimuksella on tarkoitus kerätä tietoa mahdollisista haittavaikutuksista poliisin työympäristöön ja kerätä tietoja muutoksista, joita huumausaineiden käyttöhuoneet ja muuttuva lainsäädäntö toisivat tullessaan. On tärkeää kyetä nimeämään ennalta mahdolliset ongelmat, jotta ne voidaan tehokkaasti ehkäistä ennen niiden syntymistä. Tätä tutkimusta voidaan hyödyntää poliisiorganisaatiossa myös uhka-arviona.

Tutkimusta varten toteutetaan laadullinen haastattelututkimus mahdollisista tulevaisuuden uhkakuviista, jotta tutkimusta ja sen tuloksia voidaan käyttää hyväksi myös operatiivisessa poliisitoiminnassa Tampereen alueella. Tutkimus rajataan koskemaan ainoastaan Tamperetta. Tutkimuksessa hyödynnetään myös ennustavaa tutkimusta.

Haastattelukysymykset on rajattu siten, että ne koskevat vain poliisin näkökulmasta merkityksellisiä seikkoja. Kysymyksille on luotu viiden kohdan perusrunko, joista jatkojalostettiin varsinaiset haastattelukysymykset.

1.2 Tutkimusmenetelmät

Tutkimusmenetelmänä opinnäytetyössä käytetään kvalitatiivista tutkimusta, joka toteutetaan haastattelututkimuksena. Tutkimuksessa hyödynnetään myös jonkin verran ennustavaa tutkimusta. Laadullisella haastattelututkimuksella saadaan ajantasaisempia sekä laadukkaampia vastauksia kuin esimerkiksi määrällisellä kyselytutkimuksella. Tutkimuskysymyksillä selvitetään eri työtehtävissä työskentelevien poliisien mielipiteitä siitä, millaisia haasteita he uskovat huumausaineiden käyttöhuoneiden tuovan tulevaisuudessa.

Kvalitatiivisella tutkimuksella päästään parhaimpaan lopputulokseen, sillä tämänkaltainen tutkimusmenetelmä ei pyri yleistettäviin tuloksiin eikä tietyn ilmiön mittaamiseen. Kvalitatiivinen tutkimus toimii parhaiten tapauksissa, jossa tutkitaan yksilön tai ryhmän tapaa ajatella tai toimia.

(Koivula ym. 2002, 31.) Haastattelututkimuksella on tarkoitus saada vastaus siihen, millaisia ongelmia yksittäinen poliisi pitää todennäköisinä, jos käyttöhuone perustettaisiin Tampereelle. Haastattelututkimuksen avulla pyrittiin siihen, että haastateltavien vastauksia eivät ohjaa tutkijoiden valmiiksi luomat uhkakuvat, vaan haastateltava saa omin sanoin kertoa omista näkemyksistään sekä mielipiteistään.

Kvantatiivisella, eli määrällisellä tutkimuksella, tutkimuskysymyksiä olisivat liiaksi ohjailleet tutkijoiden mielipiteet tai muualta maailmalta saadut tutkimustulokset. Tämä tutkimus on maantieteelliseltä rajaukseltaan äärettömän tiukka ja suomalaisten päihteiden käyttö eroaa paljon eurooppalaisten päihdekulttuurista, joten tutkimuskysymysten luominen olisi ollut haastavaa. Tutkimuskysymykset määrällisessä tutkimuksessa olisivat liiaksi ohjailleet haastateltavien vastauksia.

Kvalitatiivinen tutkimus ei ole kuitenkaan pelkkä mielipidetutkimus, joten tämän kaltainen tutkimus vaatii vahvan teoreettisen pohjan. Vastaajien haastatteluista ilmi tulleita huomioita tai mielipiteitä voidaan heijastaa vahvaan teoriapohjaan helpommin ja näin voidaan estää vääränlaisen tulkinnan tekeminen. (Koivula ym. 2002, 31.) Tutkimuksen toteuttamiseksi on kerätty paljon teoriapohjaa. Tutkimuksessa on hyödynnetty aikaisempia tutkimuksia mm. Euroopasta toimivista käyttöhuoneista, kuolinsyytilastoista sekä järjestäytyneistä rikollisryhmistä sekä niiden toiminnasta. Tutkimuksen teoriapohjana on käytetty myös ennustavia tutkimuksia nimenomaan suomalaisten päihdekulttuurista sekä tarkasteltu Suomen lainsäädäntöä.

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa keskiössä on ihminen tuntevana ja ajattelevana yksilönä. Kvalitatiivinen tutkimus ei ole sellaisenaan toistettavissa, vaikka nykyisin tämänkaltaisessa tutkimuksessa vaaditaan tutkimukselle tyypillistä toistettavuutta. Tätä tukemaan rakennetaan teoriapohja, joka luotettavien lähteiden avulla voidaan toistaa. Muuttujia tällaisissa tutkimuksessa ovat vastaajat ja heidän henkilökohtaiset mielipiteensä. Näiden vastaajien vuoksi tutkimus ei ole täydellisesti toistettavissa. Vahva teoriapohja auttaa siinä, että aineisto ja niistä vedetyt johtopäätökset ovat perusteltuja ja myös toinen samaa asiaa tutkiva tutkija voisi päätyä samankaltaisiin tutkimustuloksiin. (Koivula ym. 2002, 31.)

1.2.1 Tiedonantajat

Tutkimusta varten haastatellaan kolmea Tampereen pääpoliisiasemalla työskentelevää poliisia, joilla on parhaat valmiudet vastata ajankohtaisiin kysymyksiin käyttöhuoneista. Poliisit työskentelevät eri työtehtävissä, joten haastateltavien poliisien vastauksia voidaan vertailla myös siten, vaikuttaako tietty työtehtävä poliisien näkemyksiin tutkittavana olevasta asiasta. Vastaajilla on myös selkein näkemys Tampereen nykyisestä huumetilanteesta sekä mielipide tutkittavana olevasta aiheesta. Poliisien virkaiä vaihtelee kolmestatoista vuodesta puoleentoista vuoteen, joten tutkimuksen avulla voidaan myös selvittää, onko virkaiällä vaikutusta eri poliisien mielipiteisiin.

Haastateltavat poliisit pysyvät koko projektin ajan nimettöminä eikä heitä voida yksittäisen vastauksen perusteella tunnistaa. Haastatteluja sekä muuta tutkimusaineistoa sekä kirjeenvaihtoa käsitellään vain joko turvaverkossa tai salasanoilla suojatuilla tileillä.

1.2.2 Haastatteluiden toteuttaminen

Tutkimus toteutetaan sähköpostitse lähetetyllä tutkimuskyselyllä, jonka alussa on saateviesti. Saateviestistä käy ilmi mihin tarkoitukseen tutkimusta tehdään, tutkimuksen aihe sekä tutkijoiden yhteystiedot. Saatekirjeessä kerrotaan myös, että tutkimukseen osallistuvien henkilötietoja eivät käsittele muut kuin tutkijat ja että vastaajat pysyvät anonyymeina koko tutkimuksen ajan. Tutkimuksessa varmistetaan myös, että yksittäistä vastaajaa ei voida tunnistaa yksittäisestä vastauksesta.

Poliisikoulun ohjeistuksen mukaan tutkimuslupaa täytyy hakea, jos tutkimuksen toteuttamisessa haastatellaan poliisiorganisaatioon kuuluvaa henkilöä tai käytetään poliisin rekistereitä. Tutkimuksen toteuttamista varten anottiin tutkimuslupaa Tampereen pääpoliisiasemalta, sillä tutkimukseen osallistuneet henkilöt työskentelivät Tampereen pääpoliisiasemalla. Aineisto tutkimukseen kerättiin itse, sillä vastaavanlaista tutkimusta yksittäisen poliisin mielipiteestä huumausaineiden käyttöhuoneista ei ole aiemmin tehty.

Haastattelut toteutettiin sähköpostitse. Kolmelle eri työtehtävässä toimivalle poliisille lähetettiin kyselylomake, jossa oli yhteensä kuusitoista kysymystä. Kaikki kysymykset olivat avoimia kysymyksiä ja vastaajat kertoivat niissä oman henkilökohtaisen mielipiteensä. Kyselylomakkeella oli myös mahdollista jättää vastaamatta kysymykseen tai vastaamalla kysymykseen ”en osaa sanoa”. Osa kysymyksistä oli ns. jatkokysymyksiä. Esimerkiksi kysymys numero yksitoista on muotoiltu: näetkö käyttöhuoneiden tulemisella vaikutuksia poliisien resursseihin? Jos vastaaja vastaa kysymykseen ”kyllä”, seuraavassa kysymyksessä kysytään: Millaisia? Jos vastaaja ei usko resurssien muuttuvan tai hänellä ei ole mielipidettä asiasta, voi hän jättää vastaamatta kysymykseen.

Kukin haastateltava sai vastata kyselyyn omaan tahtiinsa, keskeyttää vastaamisen tai vastata kyselyyn yhdellä kertaa. Kun haastateltava oli vastannut kaikkiin kysymyksiin, hän lähetti lomakkeen takaisin tutkijoille sähköpostina.

Vastaajia ohjeistettiin varaamaan vastaamiseen aikaa noin 20–30 minuuttia riippuen vastaajan omista mielipiteistä tai tavasta vastata avoimiin kysymyksiin. Ellei vastaajalla ole juurikaan mielipiteitä tutkittavana olevasta asiasta, lomake on nopea täyttää. Jos vastaaja on perehtynyt asiaan ja tällä on tapana vastata kysymyksiin laveasti, kannattaa tutkimukseen vastaamiseen varata pidempi aika.

1.3 Tutkimusaineiston analysointi

Kyselyaineistoa analysoidaan vertaamalla haastateltavien vastauksia toisiinsa sekä tutkimusta varten kerättyyn teoriapohjaan, joka koostuu kirjallisuuden, erilaisten järjestöjen sekä poliisin tuottamaan aineistoon. Aineistossa käsitellään myös erilaisia tilastoja ja tutkimuksia huumeiden käytön tuomista ongelmista ja lieveilmiöistä.

Tässä tutkimuksessa käytetään kvalitatiivista, eli laadullista tutkimusmenetelmää sekä ennustavaa tutkimusmenetelmää, jota voidaan hyödyntää tutkimuksessa silloin kun on tarpeen arvioida tulevaisuudessa tapahtuvia ilmiöitä ja asioita. Kvalitatiivisella tutkimuksella saatua aineistoa tarkastellaan kokonaisuutena ja sen pohjana käytetään kyselylomaketta, johon on räätälöity tutkimukseen sopivia kysymyksiä. Laadullista analyysia voi hyödyntää silloin kun tutkimuksessa halutaan ratkaista arvoitus tai pelkistää havaintoja (Alasuutari 2015, 54–57).

Tutkimuksen aikana syntyneitä aineistoa säilytetään salasanoilla turvatuilla tileillä ja käsitellään sekä hyödynnetään ainoastaan opinnäytetutkimuksen ajan. Tutkimuksessa kerätty aineisto hävitetään välittömästi tutkimuksen valmistuttua.

2 TIETOPERUSTAN ESITTELY

Opinnäytetyön tietoperustana käytetään Euroopassa tehtyjä tutkimuksia käyttöhuoneiden ongelmista. Tuloksia ei voida suoraan käyttää sellaisenaan alueellisten erojen vuoksi, mutta niistä voidaan tehdä tietynlaisia johtopäätöksiä. Tutkimuksessa hyödynnetään myös aiheeseen liittyvää kirjallisuutta, aikaisemmin tehtyjä tutkimuksia ja tutustutaan huumausaineiden lainsäädäntöön sekä tilastokeskuksen kuolinsyytilastoihin.

2.1 Huumausaineiden käyttöhuoneet

Huumausaineiden käyttöhuoneilla tarkoitetaan paikkaa, jossa huumeiden käyttäjä voi käyttää huumeita turvallisesti valvotussa tilassa. Tällä toiminnalla on tarkoitus ehkäistä käyttäjien huumekuolemia sekä ehkäistä eri käyttäjien välisiä veriteitse tarttuvia sairauksia, joiden hoitaminen yhteiskunnalle on erittäin kallista. Lisäksi käyttöhuoneiden kautta on mahdollisuus saada yhteys ongelmakäyttäjiin ja tällä tavalla saada ohjattua heitä hoidon piiriin. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2023.)

Käyttöhuoneista ei saa huumaavia aineita, vaan käyttäjä tuo aineen mukanaan. Käyttöhuoneista saa puhtaita välineitä, kuten steriileitä neuloja sekä apua ja neuvoja oikeaoppiseen pistämiseen. Niiden henkilökunta on terveydenhoitoalan ammattilaisia. Euroopan ensimmäinen käyttöhuone perustettiin Sveitsiin vuonna 1986 ja sittemmin ne ovat laajentuneet myös muualle Eurooppaan. Käyttöhuoneita on nykyään noin 90 kappaletta yhdeksässä eri maassa. Niitä löytyy Sveitsin lisäksi Luxemburgista, Norjasta, Ranskasta, Kreikasta, Tanskasta, Espanjasta, Saksasta sekä Hollannista.

Euroopan ulkopuolelta käyttöhuoneita on Australiassa sekä Kanadassa. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2023.)

Huumeiden käyttöhuoneista Euroopassa on pitkä historia ja sen hyödyistä voidaan ammentaa paljon tietoa. Euroopassa monessa maassa on kuitenkin asioita, jotka ovat eri tavalla kuin Suomessa. Suurimpina eroina mainittakoon kaupunkien rakenne ja koko, väkimäärä sekä käytettävät huumeet ja lainsäädäntö. Näiden tosiasioiden tiedostaminen vaikuttaa meidänkin huumeiden käyttöhuoneiden käyttöönoton suunnitteluun. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2023.)

Käyttöhuoneiden idea johtaa juurensa pitkältä vuosikymmenten takaa, jolloin HIV- tartuntoja ilmeni runsaasti heroinin käyttäjien keskuudessa. Tuolloin syntyi idea, että käyttäjille jaettaisiin puhtaita neuloja ja näin ehkäistäisiin taudin leviämistä. Tämän päivän käyttöhuoneet ovat kehittyneempi versio tuosta 1980 – luvun mallista. Taustalla oleva idea on kuitenkin pääasiassa sama. Käyttöhuoneet ovat saaneet myös paljon kritiikkiä matkan varrella, sillä niiden on arveltu lisäävän huumeiden käyttöä jonkin verran. Siksi niitä vastustetaan monessa Euroopan maassa melko vahvasti. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2023.)

Käyttöhuoneet pyrkivät houkuttelemaan erityisesti syrjäytyneitä ja lujasti huumeekoukussa olevia henkilöitä. Pitkäjänteisen työn tavoite on myös vähentää huumeiden käyttöä, saamalla kontakteja käyttäjiin ja sitä kautta ohjata heitä avun piiriin. Käyttöhuoneet on pyritty sijoittamaan siten, että ne ovat siellä missä julkinen huumeiden käyttö on yleisintä. Voidakseen käyttää huumeita käyttöhuoneissa, on käyttäjän täytettävä tietyt kriteerit. Näitä ovat muun muassa käyttäjän ikä, asuin- kunta ja käytettävät aineet. Käytettävät aineet ovat rajattu siten, että käyttöhuoneissa käytetään pääosin suonensisäisiä aineita. Suonensisäisiä huumeita käyttävät ovat alttiita likaisten neulojen aiheuttamille taudeille ja yliannostuskuolemille, joiden ehkäisemiseksi käyttöhuoneet on perustettu. Kaupungeissa, joissa poltettavien huumeiden käyttö on lisääntynyt, on alettu tarjoamaan myös poltettavien huumeiden käytön mahdollisuutta käyttöhuoneissa. Tällä pyritään siihen, että myös polttamalla käytettävien huumeiden käyttö saataisiin pois kadulta tai ainakin sitä vähennettäisiin julkisilla alueilla. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2023.)

EMCDDA:n raportin mukaan käyttöhuoneiden ensisijainen tehtävä on vähentää sairastumisriskiä, vähentää tartuntoja likaisten neulojen kautta ja ehkäistä yliannostuskuolemia. Lisäksi käyttöhuoneilla pyritään ohjaamaan käyttäjiä terveys- ja sosiaalipalveluiden piiriin. Raportissa viitataan Kanadassa tehtyihin tutkimustuloksiin, joissa Vancouverissa käyttöhuoneiden hyötyjä tutkittiin laajalti. Tutkimuksessa muun muassa todettiin, että käyttöhuoneiden kautta saatiin avun piiriin paljon käyttäjiä. Avun piiriin pääseminen olisi kaiki jäännyt toteutumatta ilman käyttöhuoneella tapahtunutta kontaktia huumeiden käyttäjään. (EMCDDA 2018.)

Euroopassa on kolmen tasoisia käyttöhuoneita. Parhaimman tason käyttöhuoneet tarjoavat käytön ja opastuksen lisäksi peseytymismahdollisuuden sekä ruokaa käyttöhuoneiden käyttäjille. Alin taso

on hieman yksinkertaisempi palveluiltaan, mutta perusasiat ovat sielläkin saatavilla, eli puhtaat välineet ja turvalliset tilat käyttöä varten. Kaikkien eri tasoisten käyttöhuoneiden perusidea on kuitenkin sama; ne tarjoavat puhtaat ja turvalliset tilat käyttöä varten, puhtaat käyttövälineet ja vaihtelevasti myös opastusta käyttöön sekä hoitoon pääsyyn. Käyttöhuoneiden henkilökunta koostuu pääosin sairaanhoitajista ja sosiaalityöntekijöistä, mutta myös lääkäreitä on saatavilla joissain käyttöhuoneissa. Euroopassa sijaitsevista käyttöhuoneista yli puolet tarjoavat palveluita päivittäin noin kahdeksan tunnin ajan. Asiakasmäärät näissä vaihtelevat muutamasta kymmenestä jopa 400 asiakkaaseen päivässä. Käyttöhuoneiden toimintaa ja kannattavuutta on tarkasteltu Euroopassa aika ajoin. Osa niistä on jouduttu myös sulkemaan alentuneiden kävijämäärien vuoksi. (EMCDDA 2018.)

Suomessa meillä ei vielä ole toistaiseksi käyttöhuoneita. Vuonna 2018 Helsingin kaupunki esitti sosiaali- ja terveysministeriölle erillislain säätämisestä, jonka avulla Helsinkiin saataisiin koekäyttöön valvottu pistotila. Vuonna 2022 tehty kansalaisaloite keräsi 55 000 allekirjoitusta käyttöhuoneiden puolesta ja tämä aloite jätetään eduskunnan käsittelyyn vuoden 2023 aikana. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2023.)

Suomessa käyttöhuoneista ei vielä ole kokemusta, joten THL:n mukaan voimme oppia Euroopasta paljon. Tällaisia seikkoja on esimerkiksi käyttöhuoneiden sijoittelu, aukioloajat, henkilökunnan vastuut ja toimintaedellytykset, ympäristötyö ja ympäröivän asuinalueen turvallisuus. Lisäksi on pohdittava lainsäädännön näkökulmaa, koska Suomessa käyttö ja hallussapito ovat rikoksia. Näihin asioihin ainakin Norjassa ja Saksassa on tehty erillisiä asetuksia paikoissa, joissa käyttöhuoneita on. Myös yllä mainittu ympäristötyö on merkittävä osa käyttöhuoneiden toimintaa, sillä avoin keskustelu alueen toimijoiden, poliisin ja asukkaiden välillä on ensiarvoisen tärkeää. Näin käyttöhuoneiden merkitys on kaikkien tiedossa ja turha kitka saadaan pois. THL:n mukaan käyttöhuoneilla tuskin saadaan ratkaistua kaikkia huumeisiin liittyviä ongelmia, mutta hyvin toteutettuna ja onnistuessaan ne voivat tuoda hyvän lisän olemassa oleviin huumeiden käyttäjien terveysneuvontapalveluihin. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2023.)

2.2 Yleisimmät huumausaineet Suomessa

Suomessa yleisimmin käytetyt huumausaineet vuonna 2019 ovat kannabis sekä amfetamiini ja sen johdannaiset. Heroiinia käyttää tilastojen mukaan enää noin prosentti huumeiden käyttäjistä ja sen on korvannut bubrenorfiini, joka tunnetaan kadulla yleisimmin nimellä Subutex. Bubrenorfiinia käytetään korvaushoidossa, mutta sitä tavataan myös runsaasti laittomilla markkinoilla. Kokaiinin käyttö on hieman nousussa ja se tunnetaan yleisemmin "viihdehuumeena". Kokaiini ei aiheuta käyttäjässä riippuvuutta ja korkean hintansa vuoksi kokaiinia käytetään useimmin varakkaissa piireissä. (Poliisi 2022.)

Bubrenorfiinia alettiin käyttää Suomessa korvaushoidossa Metodonin sijasta, sillä sen katsottiin olevan kuolemanriskin osalta turvallisempaa. Bubrenorfiini on puolisynteettinen pitkävaikutteinen opioidi, jolla on ns. kattovaikutus, toisin kuin esimerkiksi morfiinilla, heroiinilla tai jo edellä mainitulla metadonilla. Lääkeaineista puhuttaessa kattovaikutuksella tarkoitetaan sitä, että ainetta lisättäessä aineen vaikutus lisääntyy aluksi, mutta pysyy sen jälkeen samana. Tämän vuoksi esimerkiksi hengityslamaa, joka on yleistä huumeiden yliannostuskuolemista, on vaikeaa saada pelkästään bubrenorfiinia käytettäessä. Bubrenorfiini on myrkyllistä käytettäessä sitä muiden lääkkeiden tai alkoholin kanssa. Suomessa ongelmaksi päihdehoidossa koetaan se, että useat huumeiden käyttäjät ovat sekakäyttäjiä, eli he käyttävät samanaikaisesti useampaa lääkeainetta ja sen lisäksi vielä alkoholia. Tällöin myrkytyskuolemat tai myrkytyskuolemien riski ovat nousussa. (Rönkä 2017.)

Isommassa mittakaavassa tarkasteltuna huumeet tulivat suomeen kahden huumeaallon seurauksena. Ensimmäinen huumeaalto rantautui Yhdysvalloista Suomeen 60-luvulla hippiaatteen mukana. Silloin käytettävä aine oli pääasiassa kannabista. Seuraava aalto tuli 90-luvulla ja tällöin huumeekulttuuri levisi Suomeen bilehuumeena tunnetun ekstaasin muodossa. Ekstaasi levisi Ibizalta Lontooseen ja sieltä suomeen. (Kivivuori 2008, 260.)

2.2.1 Huumeiden käytön tilanne suomessa

THL:n tutkimuksen mukaan huumeiden käyttö on yleistynyt ja lisääntynyt valtavasti Suomessa. Vuonna 2022 teetetyt tutkimuksen mukaan kannabista on joskus elämänsä aikana kokeillut kaksikymmentäyhdeksän prosenttia 15–69 vuotiaista suomalaisista. Huumeiden kokeilu sekä käyttö on yleistynyt erityisesti 25–34-vuotiailla nuorilla aikuisilla. Tämän ikäryhmän vastaajista neljäkymmentäseitsemän prosenttia kertoi käyttäneensä tai kokeilleensa jotakin huumausainetta, eli lähes puolet kyseisen ikäryhmän vastaajista. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2023.)

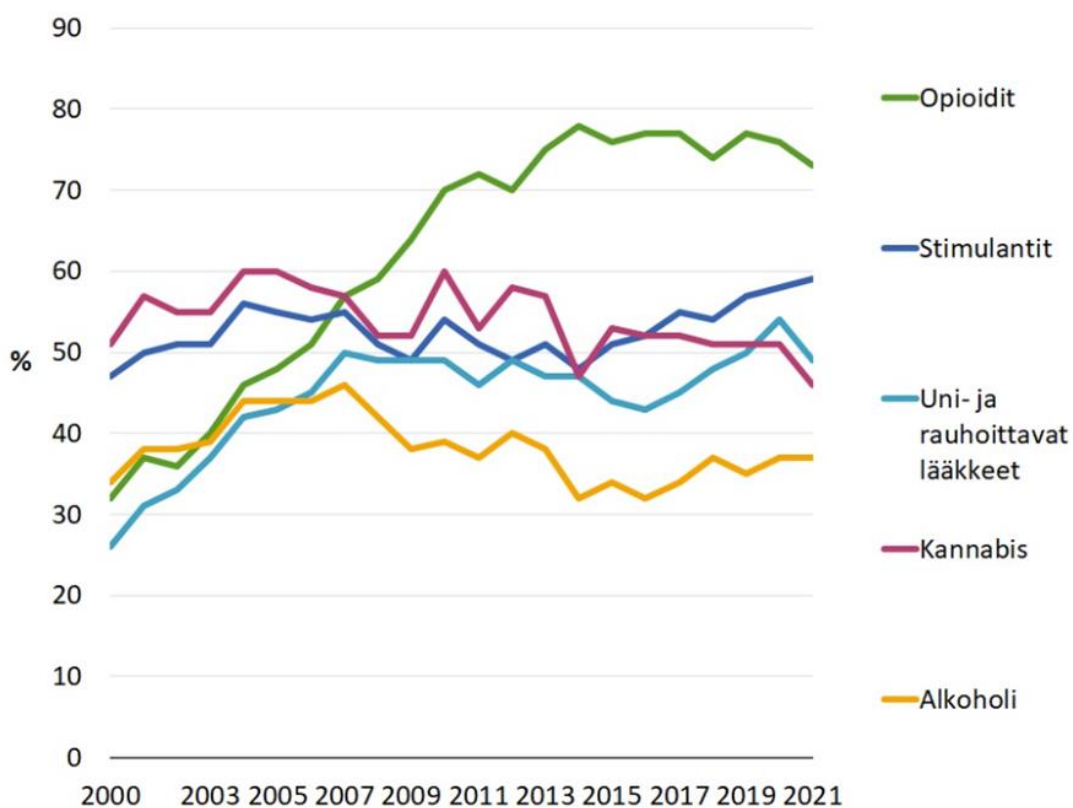
Vuoden 2017 rekisteriaineistoon perustuvan tiedon ja tilastojen mukaan Suomessa oli tuolloin noin 31 000–44 300 amfetamiinia ja opioideja ongelmallisesti käyttävää henkilöä. Noin 8 500–11 900 käyttäjästä on naisia. Ongelmakäyttäjiä on eniten 25–34-vuotiaiden ikäryhmässä. (Rönkä 2017.)

2.2.2 Päihdehuollon huumeasiakkaat

Päihdehuollon asiakkailta huumeiden, huumaavien lääkkeiden sekä alkoholin sekakäyttö on yleistä. THL:n vuonna 2021 tekemän tutkimuksen mukaan päihdehuollon asiakkaista seitsemänkymmentäkaksi prosenttia oli miehiä ja nuoria aikuisia, keski-ikänsä 35-vuotiaita. Asiakaskuntaa yhdisti matala koulutustaso, korkea työttömyysaste ja joka kymmenes oli asunnoton. Kahdeksankymmentäviisi prosenttia asiakkaista oli jo ollut aiemmin asiakkaana ja kahdeksankymmentäyksi prosenttia heistä oli pistänyt huumeita aiemmin. Noin puolella ryhmästä oli taustalla huumeiden sekakäyttöä. Kolmekymmentäkaksi prosenttia asiakkaista hakeutui hoitoon opioidien käytön vuoksi.

Bubrenorfiini oli yleisin hoitoon hakeutumisen syy, kun taas esimerkiksi heroini oli vain yhdellä prosentilla hoitoon hakeutuvien syynä. Bubrenorfiinia ja metadonia käytetään laittomana päihteenä, mutta myös lääkärin ohjeiden mukaan vieroitus- tai korvaushoitolääkkeenä. Suunnilleen puolet kaikista asiakkaista oli opioidikorvaushoidossa. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2021.)

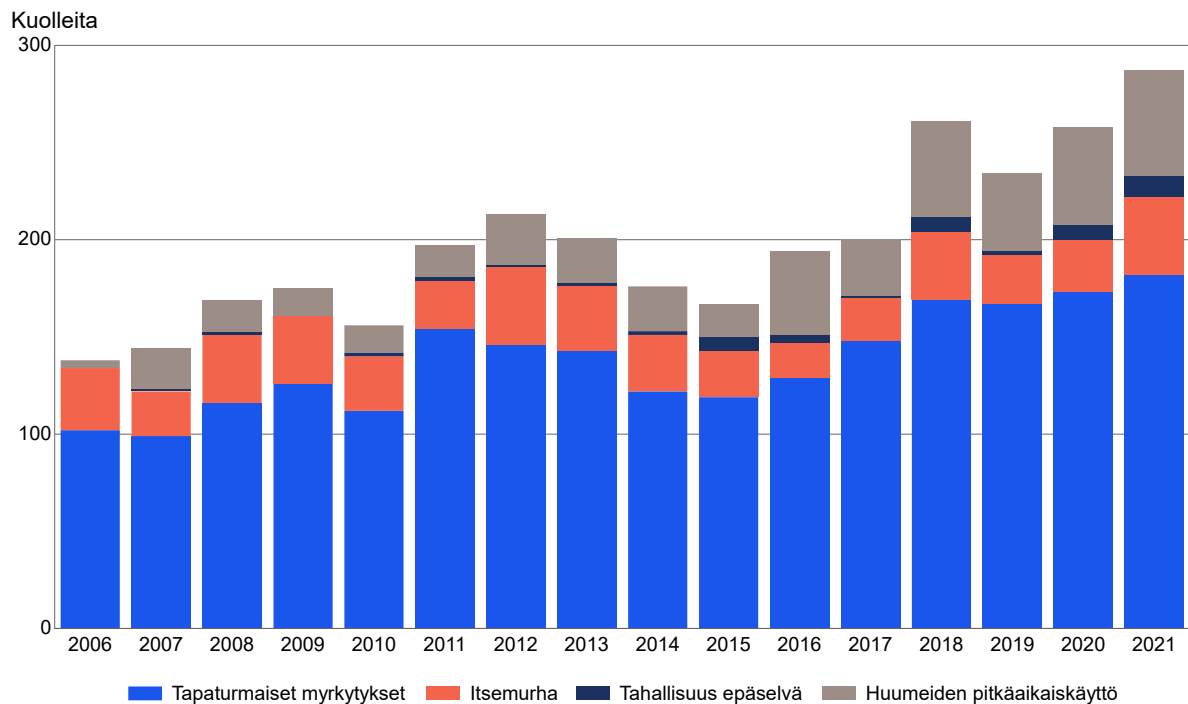
Huumeiden vuoksi päihdehoitoon hakeutuneiden asiakkaiden ongelmia aiheuttaneet päihteet vuosina 2000–2021, % asiakkaista (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2021)

2.3 Huumekuolemat Suomessa ja Euroopassa

Euroopassa huumekuolemat johtuvat pääsääntöisesti heroinin sekä fentanyyliin yliannostuksesta, jolloin yliannostuksen vaikutukset näkyvät huomattavasti nopeammin. Suomessa huumekuolemat johtuvat pääsääntöisesti pidempivaikutteisten huumeiden sekä alkoholin yhtäaikaisesta käytöstä. Suomessa huumekuolemien määrä on pääosin kasvanut vuodesta 2015 lähtien ja niiden luonne on sekakäytön vuoksi erilainen kuin Euroopassa todettujen yliannostuskuolemien. Vuonna 2021, 287 henkilöä kuoli huumeiden käytön vuoksi. Luku on suurempi kuin koskaan aiemmin 2000-luvulla. (Tilastokeskus 2022.)

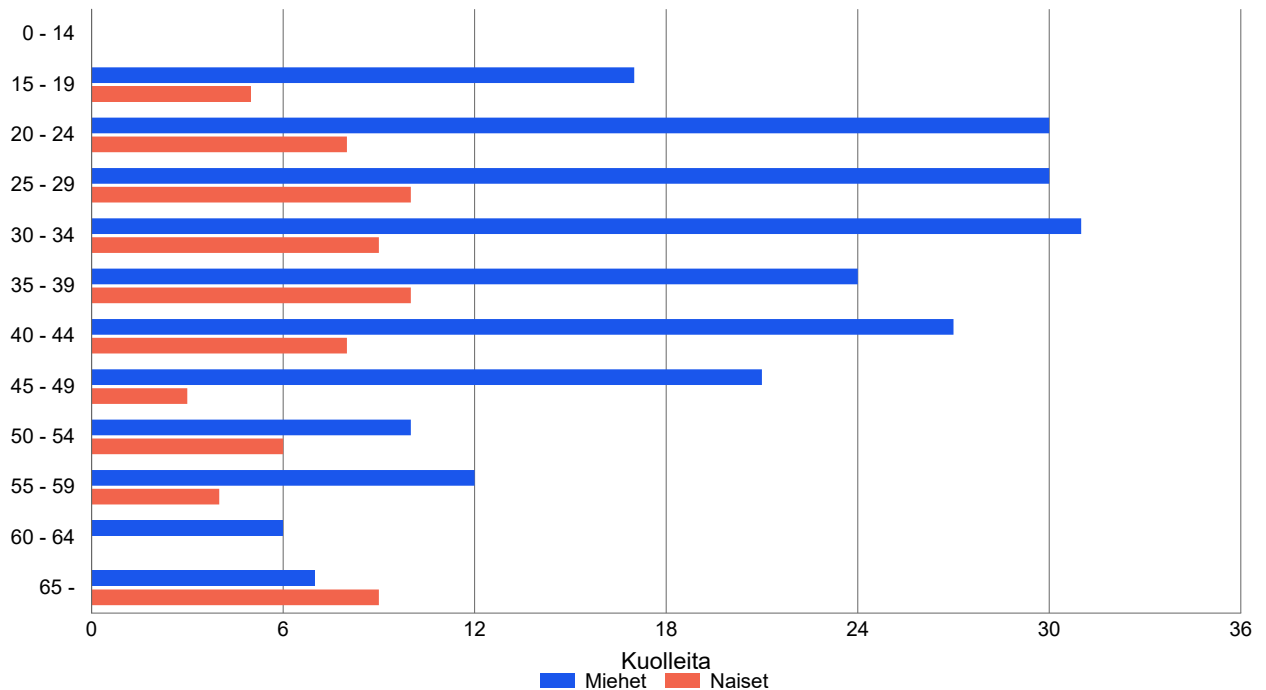
Huumausainekuolemat 2006-2021 (EMCDDA:n määritelmä)

Lähde: Tilastokeskus, kuolemansyyt

Kuten edellä kuvatussa taulukosta näkyy, suurin osa huumausainekuolemista on johtunut tapaturmaisista yliannostuksista, mutta myös huumausaineilla toteutetut itsemurhat ovat lisääntyneet viime vuosina. Osassa tapauksista on jäänyt epäselväksi se, ovatko kuolemat olleet itsemurhia vai vahingossa tapahtuneita myrkytyskuolemia. Vuonna 2021 itsemurhia huumeilla tai huumeiksi luokiteltavilla aineilla tehtiin yhteensä neljäkymmentä. Verrattuna vuoteen 2020 itsemurhat olivat lisääntyneet kolmellatoista kappaleella. Itsemurhia tekivät tutkimusten mukaan eniten miehet, joiden itsemurhat ovat tuplaantuneet vuodesta 2020 vuoteen 2021. Naisten tekemät itsemurhat ovat kuitenkin myös melko yleisiä. Varmistetuista itsemurhista neljäkymmentä prosenttia oli naisten tekemiä vuonna 2021. (Tilastokeskus 2022.)

Huumausainekuolemat iän ja sukupuolen mukaan vuonna 2021

Lähde: Tilastokeskus, kuolemansyyt

Suomalaisille tyypillinen sekakäytöstä aiheutuva hengenvaarallinen hengityslama tapahtuisi vasta käyttöhuoneesta poistumisen jälkeen. Eli toisin kuin muissa maissa, joissa kuolla usein heroisiin tai enenevässä määrin vahvojen synteettisten opioidien, kuten fentanyyliin yliannostukseen. Näissä tapauksissa vaikutukset ovat huomattavasti nopeammat ja hengenvaarallinen tila ilmenee nopeasti käytön jälkeen. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2023.) Myös uusien huumausainemerkkinoille tulo, poliisien tekemät huumausainetakavarikot tai erilaisten rikollisryhmien valta-asemien muuttuminen voivat muuttaa huumeekulttuuria ja käytettäviä huumausaineita hyvinkin paljon ja hyvin nopealla aikataululla. Edellä mainittujen seikkojen vuoksi olisi järkevää huomioida nämä seikat huumeepolitiikkaa laadittaessa.

2.3.1 EMCDDA- European monitoring centre for drugs and drugs addiction

Euroopan unionilla on oma elin, joka valvoo Euroopassa tapahtuvaa huumausainemerkkintää, kauppaa sekä muita asiaan liittyviä seikkoja. Kyseinen toimija on johtava laittomien huumeiden torjuntaviranomainen Euroopassa. *European monitoring centre for drugs and drugs addiction* eli EMCDDA laatii riippumatonta tieteellistä tutkimusta ja analyyskejä huumeiden käytöstä Euroopassa. Sen tehtävä on edistää EU:n tietämystä Eurooppaan kohdistuvista uhkista ja tukea politiikkaa tutkimuksillaan sekä analyysilläään. EMCDDA:n virasto sijaitsee Lissabonissa. (EMCDDA 2018.)

EMCDDA ei siis tee politiikkaa, vaan tukee omalla toiminnallaan päättäjiä kansallisella tasolla. EMCDDA:n missio on pyrkiä valmistamaan analyysejä ja ajantasaista kuvaa tulevista uhkista, ja tätä kautta antaa eväitä päätöksenteolle. Toisin sanoen sen tehtävä on tunnistaa uhkat ajoissa ja jakaa tietoa eteenpäin, jotta näihin osataan varautua ennalta. EMCDDA:n toiminta auttaa siinä, että päättäjät eivät perusta päätöksiään ideologiaan tai moraali- ja arvokysymyksiin vaan tutkittuun ja totuudenmukaiseen tietoon. (EMCDDA 2018.)

EMCDDA:n tavoite on luoda tietoa siten, että sen pohjalle voidaan rakentaa myös erilaisia ratkaisumalleja. Toiminta tähtää turvallisempaan huumeiden käyttöön ja sen hallintaan. EMCDDA:n katsauksessa huumeiden käyttöhuoneisiin liittyen on monipuolisesti avattu käyttöhuoneiden sijaintia ja tarvetta, sekä muuta aiheeseen liittyvää. Katsaus on osa laajempaa kokonaisuutta, joka on rakennettu Euroopan huumeraportin rinnalle avaamaan yksityiskohtaisemmin ja tarkemmin tätä määrättyä osa-aluetta. Kyseinen raportti huumeiden käyttöhuoneista on tehty juuri edellä mainitusta syystä, eli tämän avulla huumeiden käyttöhuoneista annetaan mahdollisimman objektiivinen kuva vaikkapa juuri päätöksenteon tueksi. (EMCDDA 2018.)

Raportin yhteenvedossa todetaan, että huumeiden käyttöhuoneilla on suora vaikutus myös muuhun kuin itse käyttäjän turvallisuuteen. Raportissa viitataan tutkimuksiin, joiden mukaan käyttöhuoneilla on vaikutusta katuturvallisuuteen, siisteyteen sekä muuhun rikollisuuteen. Käyttöhuoneiden pääasiallinen tavoite on saada kontakti korkean riskin huumeiden käyttäjiin, eli niihin, joilla riskit käytön suhteen ovat suuret ja apu olisi erityisen tärkeää. Käyttöhuoneiden tarpeellisuutta on kuitenkin jouduttu arvioimaan useassa kaupungissa uudestaan. Tämä johtuu siitä, että uusia huumeausaineita tulee jatkuvasti ja niiden vaikutusmekanismit ovat erilaisia. Tästä esimerkkinä erilaiset stimulantit, joiden käyttö on lisääntynyt valtavasti viime vuosina. (EMCDDA 2018.)

2.3.2 Terveiden ja hyvinvoinnin laitos

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, eli THL toimii hallinnollisesti Sosiaali- ja terveysministeriön alaisuudessa. Se on itsenäinen valtion asiantuntija- ja tutkimuslaitos, tarkoituksenaan edistää ihmisten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta. Kaikki toiminta perustuu lakiin ja toiminnan keskiössä on tutkimus- ja asiantuntijatyö. THL pyrkii ehkäisemään sairauksia ja sosiaalisia ongelmia, kehittää hyvinvointiyhteiskuntaa ja tukea sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmää sekä sosiaaliturvaa. Näiden lisäksi THL on niin sanottu tilastoviranomainen, joka luo tilastoja edellä mainittuihin aiheisiin liittyen. Toiminnalla on pitkä historia, sillä valtion seerumilaitos – nimellä aloittanut toiminta sai alkunsa jo 1911 luvulla. Tämän jälkeen toiminta on muuttunut ja nimi on vaihtunut moneen kertaan. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2022.)

THL ei ole itse tuottanut tutkimuksia huumeiden käyttöhuoneisiin liittyen. Kaikki sen tarjoama tieto perustuu alan arvostettuihin toimijoihin ja niiden tuottamaan tietoon sekä tutkimukseen. THL ei siis vastaa niiden sisällöstä, vaan sen tarjoama tieto perustuu vahvasti EMCDDA:n tuottamaan tietoon.

THL analysoi ensin Euroopassa tutkittua tietoa ja pohtii kuinka se istuisi Suomen tilanteeseen ja toimintaympäristöön. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2022.)

THL:n mukaan Suomessa käyttöhuoneilla voisi olla vaikutusta huumausaineiden pitkäaikaiskäytöstä johtuviin sairauksiin ja niiden leviämiseen, sekä yleisesti huumausaineista johtuviin kuolemiin. Käyttöhuoneilla olisi myös vaikutusta ympäristön hygieniaan ja katuturvallisuuteen, kun käyttö saataisiin pois kaduilta, yleisistä wc-tiloista, rappukäytävistä ja pihoilta. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2023.)

2.3.3 Huumeet 2020-tutkimus

Huumeet 2020-hankkeen asiantuntijoiden ydinjoukko koostui noin 40:stä Reitox-verkoston jäsenestä (Lintonen ym. 2021, 12). Hankkeessa oli tarkoitus tutkia millaista huumeidenkäyttö, huumausaineet sekä lainsäädäntö ja asenteet ovat Suomessa vuonna 2020. Tutkimuksessa pyrittiin ennakoimaan huumausainetilannetta kymmenen vuoden päähän käyttäen Delfoit-menetelmää. Tutkimus toteutettiin vuosina 2009, 2010 sekä vuonna 2011 (Lintonen ym. 2021, 2).

Huumeet 2020-hankkeen asiantuntijat olivat yhtä mieltä siitä, että jos huumausaineiden käyttö lisääntyy tai jos huumeidenkäyttö sallitaan, niin seurauksena on muun muassa se, että huumausaineiden käyttö yleisissä tiloissa lisääntyy, huumeperheissä kasvavien lasten määrä lisääntyy ja huumeikaupassa toimivien ihmisten poliittinen vaikutusvalta lisääntyy. (Lintonen ym. 2021, 15.)

Asiantuntijat pitivät sekakäyttöä vahvasti suomalaista huumeekulttuuria luonnehtivana ominaisuutena ja uskoivat sen lisääntyvän (Lintonen ym. 2021, 30). Tässä asiantuntijat olivat oikeassa. 36 prosenttia huumeidenkäyttäjistä kertoo olevansa sekakäyttäjiä. Asiantuntijat pitivät tällaista kehitystä epätoivottavana, sillä huumeongelman hoidettavuus vaikeutuu (Lintonen ym. 2021, 30). Myös sekakäytöstä johtuvien kuolemantapausten ennakoitiin lisääntyvän. Kuolemat aiheutuvat tyypillisesti kun lääkkeitä ja muita päihteitä käytetään samanaikaisesti. Riskiä lisää myös se, että huumeiden käyttäjät käyttävät lääkkeitä ja huumeiden lisäksi myös alkoholia (Lintonen ym. 2021, 43).

Huumeet 2020-hankkeessa kaksi kolmesta asiantuntijasta piti myös todennäköisenä, että huumeikauppa on 2020-luvulla myös entistä enemmän järjestäytyneiden rikollisryhmien hallinnassa (Lintonen ym. 2021, 35).

Huumeet 2020-hankkeessa yksikään asiantuntija ei pitänyt käyttöhuoneiden käyttöönottoa todennäköisenä. Käyttöhuoneita vastustettiin perustelemalla tällaisen toiminnan lisäävän huumeidenkäytön hyväksymistä ja antavan siten haitallisen signaalin suomalaisille. (Lintonen ym. 2021, 44.)

2.4 Lainsäädäntö

Huumausaineiden käyttäminen on suomen rikoslaissa rangaistavaksi luokiteltu teko. Huumausaineen käyttörikoksesta on tuomittava rikoslain 50.2a § (RL, 39/1889) mukaisesti sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi henkilö, joka laittomasti käyttää taikka omaa käyttöä varten pitää hallussaan tai yrittää hankkia vähäisen määrän huumausainetta.

Tämän lisäksi huumausainelain 1.4§ (HE, 373/2008) mukaan huumausaineen tuotanto, valmistus, tuonti Suomen alueelle, vienti Suomen alueelta, kuljetus, kauttakuljetus, jakelu, kauppa, käsittely, hallussapito ja käyttö on kielletty. Kiellosta voidaan poiketa lääkinällisissä, tutkimuksellisissa ja valvonnallisissa sekä teollisen käytön tarkoituksissa siten kuin niistä erikseen tässä laissa tai muualla laissa säädetään.

Huumausaineiden käyttöhuoneiden perustaminen Suomeen vaatisi lain uudistamista tai vähintään maantieteellistä poikkeuslakia käyttöhuoneen välittömään läheisyyteen. Huumausaineiden käyttörikos täytyisi täten poistaa rikoslaista tai sallia vain tietyillä alueilla. Huumeiden kauppaaminen ja valmistaminen pysyisivät kuitenkin rikoslaissa rangaistavina.

Suomen huumausainelaki (HE, 373/2008) perustuu YK:n huumausaineyleissopimukseen. Samoihin yleissopimukseen perustuu myös EU:n yhteinen huumausainelainsäädäntö. Viime vuosina markkinoille on tullut runsaasti erilaisia muuntohuumeita, joiden vuoksi kansallista huumausainelainsäädäntöä on kehitelty. Tällä lainsäädännöllä on tarkoitus ehkäistä muuntohuumeista aiheutuvia haittoja sekä riskejä. Tärkeänä osana tätä lainsäädäntöä pidetään myös hoitoon, ehkäisevään työhön sekä tartuntatauteihin liittyvää lainsäädäntöä. Huumausainepolitiikkaa mietittäessä tehdään paljon yhteistyötä eri hallinnonalojen välillä ja sitä koordinoidaan laajasti poikkihallinnollisena kysymyksenä. Tärkeänä yhteistyöelimenä pidetään STM:n koordinoimaa monihallinnollista huumausainepoliittista koordinaatioryhmää. (Kotovirta 2021.) Ongelmia lisää se, että uusia erilaisia muuntohuumeita tai kemikaalien sivutuotteita kehitetään niin nopeaan tahtiin, ettei lainsäädäntö tahdo pysyä mukana. Haitallinen, myöhemmin huumausaineeksi luokiteltava aine, voi olla markkinoilla pitkäänkin ennen kun se tutkimusten jälkeen voidaan luokitella laittomaksi.

Päihde- ja riippuvuuspalveluilla pyritään vastaamaan muuttuvaan päihdetilanteeseen ja palvelutarpeisiin. Näitä tavoitteita ovat muun muassa hoito ja kuntouttaminen tai päihteistä ja riippuvuuksista aiheutuneiden sairauksien tai sosiaalisten ongelmien hoitaminen. Myös huumeidenkäyttäjän läheisille on tarjolla erilaisia tukitoimia. (Kotovirta 2021.)

Päihdehuoltolaki (41/1986) vuodelta 1986 ohjaa palveluiden järjestämistä. Päihdehuoltolaki on osittain vanhentunut muuttuvien huumausaineiden osalta ja lain uudistamisen tarve on tunnustettu.

Kunnat vastaavat päihdepalveluista ja niitä järjestetään sosiaalihuollon sekä päihdehuollon erityis- palveluina. Päihdehuollon asianmukaisuutta valvovat Valvira ja aluehallintovirastot. Palvelutoimin- noissa käytetään yhtenäisiä lupa- ja rekisterikäytäntöjä. (Kotovirta 2021.)

Suomessa huumauslainsäädäntö sai alkunsa vuonna 1922, jolloin huumeiksi määriteltiin heroiini, morfiini ja opiaatit. Vuonna 1956 kriminalisoitiin huumausaineen maahantuonti ja levittäminen, mutta huumausaineen käyttäminen oli tuolloin vielä laillista. Huumeiden käyttäminen kriminalisoitiin vasta vuonna 1966, eli kymmenen vuotta myöhemmin. Huumeiden käyttäminen kriminalisoitiin, koska haluttiin vahvasti viestittää, ettei huumeiden käyttö kuulu suomalaiseen yhteiskuntaan sekä haluttiin vahvistaa huumeidenvastaista asennetta. (Piisi ym. 2001, 132–134.)

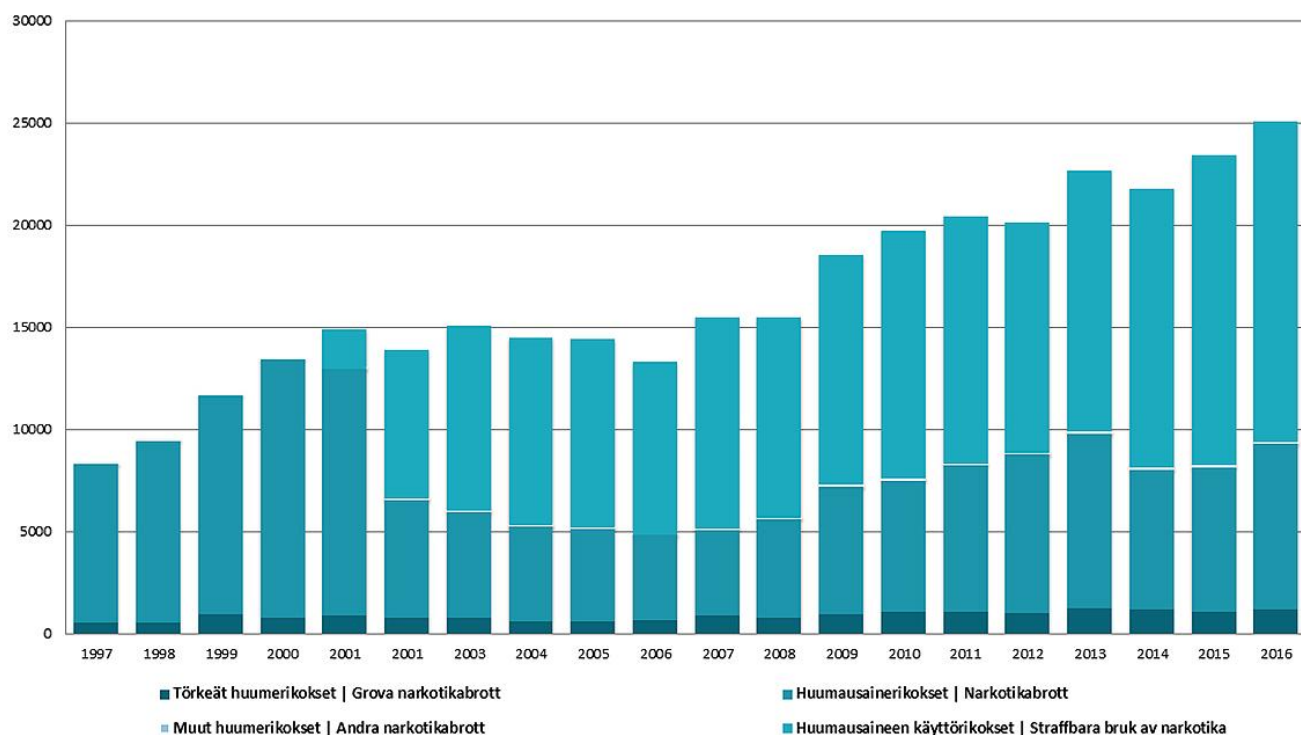
Lainsäädännöllä pyritään vaikeuttamaan huumeiden käyttöä, myyntiä, hallussapitoa sekä valmis- tusta. Lainsäädännöllä pyritään myös vaikuttamaan ihmisten asenteisiin. Huumausaineiden krimi- nalisoinnilla on vahvat perusteet; huumeiden käyttö on vaarallista. Huumeiden käytöstä johtuvat sairaudet sekä huumekuolemat ovat käyttäjien keskuudessa yleisiä ja niiden hoito on yhteiskun- nalle kallista. Haittapuolina voidaan mainita myös oheisrikollisuus, joka johtuu huumausaineiden käytön rahoittamisena, syrjäytyminen sekä se, että huumausaine on vahvasti riippuvuutta aiheut- tava. (Piisi ym. 2001, 132–134.)

2.5 Huumerikollisuus Suomessa

Huumeisiin liittyvät rikokset ovat lisääntyneet viimeiset viisi vuotta peräkkäin. Vuodesta 2018 vuo- teen 2019 huumerikokset olivat lisääntyneet noin 11 prosenttia. Poliisi arvioi, että huumeiden saa- tavuus on parantunut ja kiinnijäämisriski on pienentynyt internetin salatussa verkossa toimivien myyntipaikojen myötä. Yleisimpiä huumeita ovat erilaiset kannabistuotteet, ekstaasi, amfetamiini sekä erilaiset bubrenorfiinia sekä bentsodiatsepiinia sisältävät lääkevalmisteet. Huumeiden salakul- jetuksesta ja levittämisestä vastaavat pitkälti monet järjestäytyneistä rikollisryhmistä. (Keskusrikos- poliisi 2020.)

Poliisi kirjasi vuonna 2019 noin 32 000 erilaista huumausainerikosta. Huumausaineiden käyttörikos oli yleisin rikosnimike. Muita yleisiä rikosnimikkeitä ovat huumausainerikos ja törkeä huumausaine- rikos. Erona näiden nimikkeiden välillä on huumausaineen määrä. Käyttörikokseen syyllistyy, jos henkilön hallusta löydetään pieni määrä huumausainetta, jonka voidaan katsoa viittaavan henkilön omaan käyttöön. Jos henkilöltä löydettävä määrä on suurempi, voidaan puhua huumausainerikok- sesta tai törkeästä huumausainerikoksesta. Jos huumausaineiden määrä on suuri, voidaan sen olettaa tarkoittavan, että aine on päätyvässä myyntiin, henkilö kasvattaa sitä itse tai salakuljettaa sitä maahan. Kysymys voi olla myös kaikista kolmesta. (Poliisi 2020.)

Huumausainerikokset eri muodoissaan ovat olleet vahvasti kasvussa viimeisen kymmenen vuoden aikana. Huumausainerikokset ovat usein rikoksia, jotka paljastuvat poliisin, Tullin tai muun viranomaisen toimien seurauksena. Huumausainerikoksista puhutaankin usein ”uhrittomina” rikoksina. (Niemi & Virtanen 2017.)

Lähde: Niemi & Virtanen 2017

2.5.1 Huumausaineiden myyminen

Huumeita myydään nykyään enenevässä määrin pimeässä verkossa, niin sanotussa darkwebissä. Darkweb suojaa käyttäjänsä henkilöllisyyttä, joten henkilö voi liikkua darkwebissä anonyymina. Suomessa huumekauppaa voidaan käydä mm. Silkkitie-markkinapaikalla sekä Sipulikanava-nimisellä keskustelualustalla TOR-verkossa. Verkossa käydyssä huumekaupassa ostajan ja myyjän ei tarvitse tavata ja huumeet voidaan rahoittaa virtuaalivaluutalla, jota on vaikeaa jäljittää. (Poliisi 2020.)

Myös huumelääkkeiden myyminen on lisääntynyt viime vuosien aikana. Tällaisia lääkkeitä ovat mm. Rivotril-merkkinen lääke, jota tuodaan yleensä Suomeen ulkomailta ja niitä kauppaavat ulkomailta tulleet huumekauppiat. (Poliisi 2020.)

Ensimmäinen Tor-verkkoon perustettu huumekauppa oli vuonna 2011 perustettu Silk Road, jonka FBI sulki vuonna 2013. Sulkemisesta ei ollut merkittävää hyötyä sillä Silk Road 2.0 perusteettiin välittömästi Silk Roadin sulkemisen jälkeen. Silk Road 2.0 suljettiin marraskuussa 2014. Suomessa

Tor-verkossa kaksi suurinta myyntipaikkaa ovat Silk Roadin innoittama Silkkitie sekä Sipulikanava. Näistä Silkkitie on keskittynyt pääosin huumeaineiden myyntiin, kun taas Sipulikanava on kuvallista, jonka sisällöstä suurin osa liittyy huumeisiin ja niiden käyttöön, mutta siellä on myös aseisiin, pornografiaan ja muuhun laittomaan toimintaan liittyvää kaupankäyntiä ja keskustelua. (Haasio 2017, 19–20.)

Silkkitiellä kauppaa voidaan käydä huumeilla, aseilla sekä reseptivääreillä, mutta kaupankäynti on kiellettyä lapsipornolla, räjähteillä sekä väkivallalla. Silkkitiellä voidaan myydä myös rahapesupalveluita, mutta luottokorttitietojen kauppaaminen on kiellettyä. (Haasio 2017, 21.)

Silkkitie tai Sipulikanava eivät siis myy huumeita omilla sivustoillaan, vaan myynti tapahtuu samoin kuin tunnetuissa suomalaisissa nettikaupoissa kuten Tori.fi:ssä tai Huuto.net:ssä. Huumekauppiat siis myyvät siellä omilla ilmoituksillaan huumeita, mutta myös asiakas voi jättää palveluun oman ostoilmoituksensa. Vaikka nämä kauppapaikat eivät myykään tuotteita itse, niin sivustojen ylläpitäjät syyllistyvät törkeään huumeainekokseen. Näillä kanavilla huumekauppiat saattavat tarjota asiakkailleen myös ilmaisnäytteitä, kuten LSD-lappuja. Näin varmistetaan asiakkaan käyttävän tietyn myyjän palveluita ja samalla koudutetaan asiakas vahvempien sekä kalliimpien tuotteiden käyttäjäksi. (Haasio 2017, 21–23.)

Ennen näiden sivustojen käyttöönottoa suomalaiset tilasivat enemmän huumeita ulkomailta, mutta kiinnijäämisen riski oli Tullin toiminnan vuoksi suurempi. Ulkomailta tilatessa ei myöskään voinut olla varma tuotteen laadusta tai siitä, ettei tullut huijatuksi. Myös suomenkielinen palvelu helpottaa kaupankäyntiä. (Haasio 2017, 21.)

Tor-verkossa huumekauppaa käydään päivittäin ja tutkija Juho Nurmi arvioi, että pelkästään Silkkitiellä huumeita tarjottiin noin 2 miljoonan euron edestä vuosittain (Haasio 2017, 24). Kävijöitä Sipulikanavalla oli vuonna 2017 lähes 12 000 yhden päivän aikana ja viestejä oli jätetty vuoden 2017 elokuun alkuun mennessä yli 1,5 miljoonaa.

Suosituimpia tuotteita näillä sivustoilla ovat kannabistuotteet ja amfetamiini. Verkossa liikkuu myös paljon reseptilääkkeitä sekä korvaushoidossa käytettävää Subutexia. (Haasio 2017, 24–25.)

Ostajan ja myyjän yhteydenotot tapahtuvat yleensä Wicrin kautta, joka on Messenger viestisovelluksen kaltainen, mutta sen yksityisyyden suoja on poikkeuksellisen hyvä. Viestit lähtevät kryptatuina ja käyttäjä voi itse päättää milloin viesti katoaa palvelusta. Viranomaisten on vaikeaa tai lähes mahdotonta valvoa Wicrin kautta tapahtuvaa viestiliikennettä. (Haasio 2017, 26.)

2.5.2 Oheisrikokset

Ryöstö- ja väkivaltarikollisuus on valitettavan yleistä huumeiden käyttäjien keskuudessa. Poliisin tietoon on tullut useita tilanteita, joissa huumekauppa on päätenyt erilaisiin ryöstö- ja väkivaltatilanteisiin. Myös huumevelat ja huumeiden käytön rahoittaminen lisäävät rikoksia voimakkaasti. On spekuloitu, että esimerkiksi suurin osa polkupyörävarkauksista tehdään huumeidenkäytön rahoittamiseksi, joka on suomessa yleisin omaisuusrikos. Huumausainerikollisuuteen liittyy usein ammatti- maista ja järjestäytyntä rikollisuutta. (Poliisi 2020.)

On todettu, että huumeidenkäyttö ja rikollisuus kulkevat käsi kädessä, sillä rikollisuus muodostaa merkittävän sosiaalisen kehyksen huumeiden käytölle. Vuonna 1996 Suomessa poliisin rikosilmoitusrekistereihin perustuvassa tutkimuksessa todettiin huumerikosten ja muun rikollisuuden välillä selvä yhteys. Tutkimuksessa huomattiin, että vuonna 1994, kolme neljästä huumausainerikoksesta epäillyistä oli ollut epäiltynä ainakin yhteen muuhunkin rikokseen kolmen viime vuoden aikana. Suurin osa näistä rikoksista koski omaisuusrikoksia, kuten varkauksia ja varastetun tavaran kätke mistä, mutta joukossa oli myös väkivalta- ja ampuma-aserikoksia. Tutkimuksessa todettiin myös, että näiden henkilöiden rikosura on alkanut varsin nuorena; suurimmalle osalle on kirjattu ensimmäinen tuomio jo 15–16 vuoden iässä. Rikollisuuden ja huumausaineiden kytkös näkyy myös Suomen vankiloissa, joissa huumetuomioita saaneiden määrä on ollut kasvussa koko 1990-luvun. Vankiloissa myös käytettään entistä enemmän huumausaineita ja vankiloiden huumeongelmat ovat tältä osin pahentuneet. (Piisi ym. 2001, 89–90.)

2.5.3 Rahanpesu ja järjestäytyntä rikollisuus

Ari Huhtamäki käsittelee rahanpesua teoksessaan *Rahan jäljittäminen* (2017) ja hänen mukaansa keskeistä rahanpesemisessä on suurten, laittomasta toiminnasta hankittujen rahamäärien muuntaminen siten, että varat vaikuttavat laillisesti ansaituilta. Rahanpesu on luonteeltaan hyvin kansainvälistä ja sen torjunta perustuu kansainväliseen yhteistyöhön. Rikollisuudella hankittua rahaa on ollut liikenteessä läpi ihmiskunnan historian, mutta rahanpesua on torjuttu vasta vähän aikaa. Kansainvälinen yhteistyö käynnistyi vasta 1980-luvulla, kun huumerikollisuuden leviäminen aiheutti suurta huolta. Tämän seurauksena solmittiin 1988 Yhdistyneiden kansakuntien johdolla Wienin (1988) sopimus. Huumerikollisuuden vastustaminen on kansainvälisesti hyvin tärkeänä pidettyä toimintaa, joka on pääteltävissä siitä, että yli 120 maata on hyväksynyt ja ratifioinut Wienin konvention. (Huhtamäki 2000, 18–19.)

Huumerikollisuuden leviäminen on ollut hurjaa ja huumerikollisuudessa pyörivät rahasummat ovat olleet seitsemän johtavan teollisuusmaan organisoiman FATF:n arvion mukaan 122 miljardia dollaria vuonna 1990 ainoastaan Euroopassa ja Yhdysvalloissa ja koko maailmassa huumerahaa olisi liikkunut vuonna 1997 400 miljardia dollaria. Huumekauppaa siis käydään kuin mitä tahansa muu-

takin kansainvälistä kauppaa, estämisyrytyksistä huolimatta. Huumerikollisuuden varjopuolena voidaan pitää myös sitä, että sillä on tapana levittäytyä myös muunlaisen rikollisuuden alalle. (Huhtamäki 2000, 35–36.)

Rahanpesun estämiseksi on kehitetty erilaisia rahan jäljittämiseen perustuvia toimia. Tällaisia voivat olla esimerkiksi yhteistyö pankkien kanssa. Pankilla on selvittämisvelvoite, jos joku henkilö tilittää pankkitililleen useita summia käteistä tietyn ajan sisällä tai jos tilille tulee rahaa usein ulkomailta tileiltä. Huumekaupassa käytännön ongelmana voidaan pitää sitä, että huumekaupassa käytetään usein käteistä rahaa ja sen saaminen takaisin pankkijärjestelmän sisään voi olla hankalaa (Huhtamäki 2000, 37).

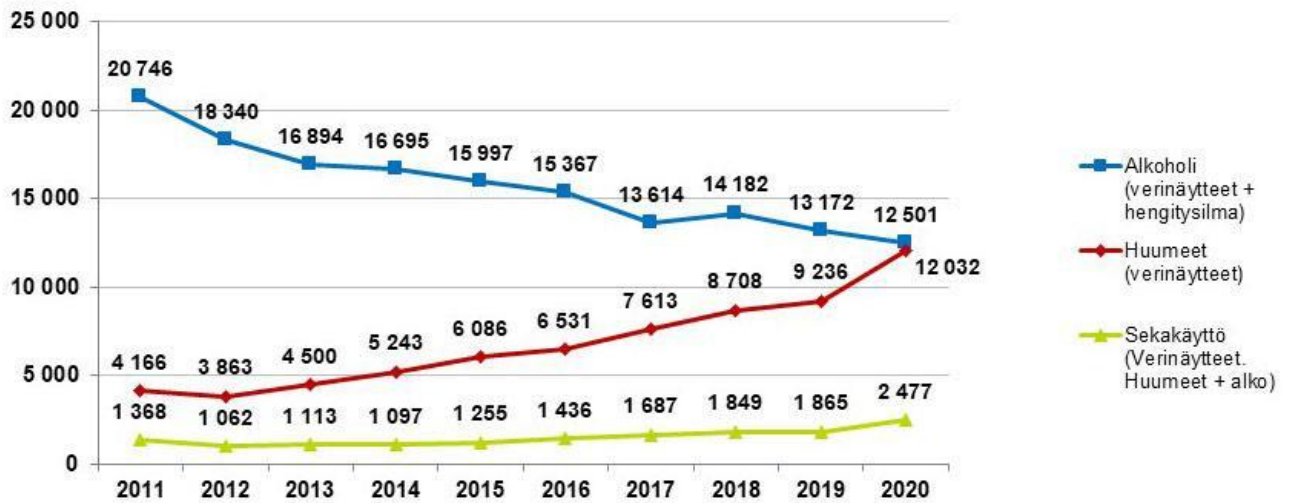
Nykyisin huumekaupassa valuuttana käytetään entistä enemmän virtuaaliraha Bitcoineja. Bitcoin on laillinen kryptovaluutta, jonka kehitti vuonna 2009 Satoshi Nakamoto-nimimerkkiä käyttävä henkilö. Bitcoin on kehitetty verkossa käytettäväksi valuutaksi, jolla on oma kurssi ja jota voi siirtää verkossa ympäri maailmaa. Kryptovaluutta on rikollisten suosiossa sen vuoksi, ettei se ole sidoksissa henkilötietoihin, keskuspankkeihin tai valtioihin. Kryptovaluuttaa ei lasketa liikkeelle pankeista vaan tietokoneet tuottavat kryptovaluutan haastavien algoritmien avulla. (Haasio 2017, 16.)

Käyttäkseen Bitcoineja ihmisellä täytyy olla virtuaalinen lompakko, joka voidaan ladata lähestulkoon mille tahansa äylaitteelle (Haasio 2017, 17). Rikolliset käyttävät yleensä useita virtuaalilompakoita ja rahan jäljittäminen onkin lähes mahdotonta. He käyttävät esimerkiksi ”karusellia” joka jakaa tietyn summan esimerkiksi kymmenelle uudelle tilille, joka jakaa summan edelleen kymmenelle uudelle tilille ja niin edelleen.

Bitcoineja voi ostaa pankkisiirrolla tai bittimaateista. Bittimaatit ovat pankkiautomaattien kaltaisia laitteita ja niitä löytyy esimerkiksi Tampereelta Tullintorilta (Haasio 2017, 17). Suomen suurimmat Tor-verkossa toimivat huumekauppaa käyvät sivustot Silkkitie sekä Sipulikanava käyttävät Bitcoineja (Haasio 2017, 22).

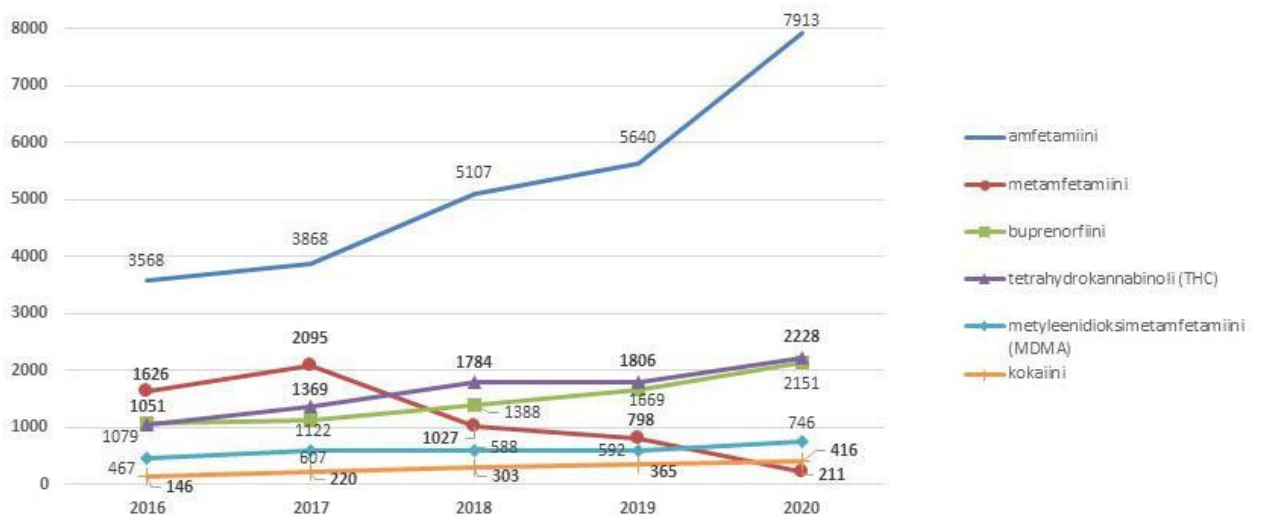
2.5.4 Rattijuopumus

Perinteisen alkoholin vaikutuksen alaisena ajamisen ohelle on noussut uudeksi ilmiöksi huumausaineen vaikutuksen alaisena ajaminen. Epäiltyjen huumaantuneena ajaneiden määrä on yli kaksinkertaistunut vuodesta 2012 vuoteen 2018. Vuonna 2019 poliisi epäili kuljettajan syyllistyneen huumausaineen vaikutuksen alaisena rattijuopumukseen 9236 kertaa, kun vuonna 2012 vastaava luku oli 3863. Yleisimmät käytettävät huumausaineet ajon aikana ovat olleet amfetamiini, kannabis, buprenorfiini sekä bentsodiatsepiini. Samaan aikaan pelkän alkoholin vaikutuksen alaisena ajavien määrä oli pudonnut lähes 30 prosenttia. (Keskusrikospoliisi 2020.) Koronavuosina tämä luku oli yhä vain pienempi, koska perinteisiä puhallusratsioita ei voitu järjestää, joten sen vuoksi tässä tutkimuksessa ei käsitellä viime vuosien tilastoja.

Lähde: Poliisi 2020

Vuonna 2020 poliisin aloitteesta tutkittiin 16 841 verinäytettä henkilöiltä, joiden epäiltiin kuljettavan ajoneuvoa alkoholin, huumausaineen tai näiden molempien vaikutuksen alaisena. Huumeratti-juopumusepäilyistä 93 % tapauksista todettiin vähintään yksi lääke- tai huumausaine. Näissä tutkimuksissa on tyypillistä, että henkilön verestä on löydettävissä useita eri lääkeaineita. Tutkimuksissa positiivisista verinäytteistä löydettiin yhteensä 36 052 lääkeainelöydöstä, vaikka positiivisia verinäytteitä tutkittiin vain 12 032 kappaletta. Löydettyjen lääke- ja huumausaineiden määrä on siis kolminkertainen näytteen lukumäärään nähden. Yleisimmät näistä huumaavista aineista kuuluvat amfetamiiniryhmään. Seuraavaksi yleisin oli kannabis. (Poliisi 2021.)

Lähde: Poliisi 2020

Rikoslain 23, 3§ (RL, 1889/39) mukaan rattijuopumuksesta tuomitaan se, joka on kuljettanut moottorikäyttöistä ajoneuvoa tai raitiovaunua käytettyään huumausainetta niin, että hänen veressään on ajon aikana tai sen jälkeen käytetyn huumausaineen vaikuttavaa ainetta tai sen aineenvaihduntatuotetta. Tämän momentin säännöstä ei kuitenkaan sovelleta, jos mainittu aine tai aineenvaihduntatuote on peräisin lääkevalmisteesta, jota kuljettajalla on ollut oikeus käyttää.

Huumerattijuopumuksissa käytettävällä huumausaineen määrällä ei siis ole merkitystä, vaan huumausaineiden käytössä on nollalinja. Tästä poikkeuksena ovat kuljettajat, jotka voivat todistaa esimerkiksi reseptillä, että heillä on lääkinnällinen oikeus käyttää kyseistä lääkeainetta, joka luokitellaan huumeeksi tai huumausaineen aineenvaihduntatuotteeksi.

2.6 Huumeasenteet Suomessa

THL on tutkinut suomalaisten huumeidenkäyttöä sekä suomalaisten suhtautumista ja asenteita huumausaineita sekä niiden käyttöä kohtaan. Ensimmäinen tutkimus on toteutettu vuonna 1990 ja tutkimus on uusittu aina neljän vuoden välein. Viimeisin tutkimus on vuodelta 2022. Tutkimus on toteutettu määrällisenä tutkimuksena ja vastaajat on valittu systemaattisella satunnaisotannalla. Vastausprosentti vuonna 2022 toteutetussa tutkimuksessa oli 47 prosenttia. Vastaajien ikä jakautui 15 vuodesta 69 vuoteen. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2022.)

Vastaajia oli pyydetty arvioimaan eri päihteiden käytön vaarallisuutta. Vastaajat pitivät kannabisko-keiluita, joilla tarkoitettiin 1–2 kokeilukertaa, vaarallisuudeltaan lievinä. Mielipiteet kannabiksen kokeilusta sekä sen käytöstä ovat lieventyneet koko tutkimusjakson ajan. Sen sijaan mielipiteet viikoittaisesta alkoholinkäytöstä sekä säännöllisestä tupakoinnista ovat tiukentuneet. Heroiininkäyttöä ja sen kokeiluita on pidetty kielteisenä koko tutkimusjakson ajan. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2022.)

Vastaajilta kysyttiin myös mielipidettä huumeidenkäytön sekä hankinnan rangaistavuudesta. Mielipiteet olivat näiden asioiden suhteen, koko tarkastelujakso huomioiden, muuttuneet sallivimmiksi. Näin oli erityisesti kannabiksen osalta, mutta asenteet olivat myönteiset myös esimerkiksi sekakäytön ja poltettavien huumesienten osalta. Myös kokaiinin lähettämistä postitse pidettiin entistä hyväksyttävämpänä. Vastaajista yli puolet eivät rankaisisi kannabiksen käytöstä ja jopa 29 prosenttia vastaajista eivät rankaisisi minkään huumausaineen käytöstä. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2022.)

Huumausaineiden käyttöhuoneista kysyttiin ensimmäisen kerran tutkimuksessa vuonna 2018. Silloin vastaajista seitsemäntoista prosenttia piti käyttöhuoneita täysin hyväksyttävinä ja kolmekymmentäkolme prosenttia piti niitä osittain hyväksyttävinä. Vuonna 2022 vastaavat luvut olivat kolmekymmentä ja kolmekymmentäviisi prosenttia. Kasvua täysin hyväksyvien ryhmässä oli siis kolme-

toista prosenttia. Vuonna 2018 kaksikymmentäviisi prosenttia vastaajista ei hyväksynyt käyttöhuoneita ja vuoteen 2022 mennessä tämä luku oli laskenut kymmeneen prosenttiin vastaajista. Kaikkein kielteisempien vastaajien keskuudessa ei ollut juurikaan tapahtunut muutosta. Käyttöhuoneita vastusti ehdottomasti vuonna 2018 yksitoista prosenttia, kun vastustajia oli vuonna 2022 yhdeksän prosenttia. Näiden vastausten välinen ero oli mittauksissa pienin, mutta siitä huolimatta kaikkien vastaajien mielipiteet olivat muuttuneet sallivimmiksi. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2022.)

Keskiongelmat vapautui elintarvikeliikkeisiin sekä kahviloihin vuonna 1969. Tämän seurauksena alkoholin kokonaiskulutus ryöstäytyi ennennäkemättömään nousuun (Rahkonen & Helaskorpi). Lisääntyneestä kulutuksesta johtuvia alkoholiongelmia sekä kuolemia hoidetaan ja kohdataan yhä tänäkin päivänä. Jos huumeidenkäyttö sallitaan käyttöhuoneiden vuoksi, onko meillä edessämme uusi päihdeongelmien summa? Ihmisten asenteet ovat jo nyt muuttuneet myönteisiksi huumeidenkäyttöä kohtaan ja yli puolet alle 34-vuotiaista miehistä on joskus elämänsä aikana käyttänyt jotain huumausainetta. Voidaan siis uskottavasti päätellä, että jos huumeet laillistetaan, on seurauksena niiden lisääntynyt käyttö ja käytön mukanaan tuomat ongelmat.

3 TUTKIMUKSEN TULOKSET

3.1 Taustatiedot

Tutkimustulokset sisältävät vastaajien mielipiteitä huumausaineiden käyttöhuoneista ja niiden tuomista haitoista. Kysymyksillä pyrittiin selvittämään myös vastaajan henkilökohtaista suhtautumista käyttöhuoneisiin sekä kartoittamaan vastaajan tietoutta asiasta. Vastaajina oli kolme poliisissa työskentelevää henkilöä. Vastaajat jakautuvat rikostorjuntasektorille sekä valvonta- ja hälytyssektorille. Tulokset esitellään vertaamalla niitä toisiinsa sekä joissain kysymyksissä tulosten esittelemisessä käytetään apuna myös kuvioita havainnollistamaan tuloksia. Avoimia vastauksia on tutkimuksessa analysoitu laadullisesti.

Tutkimuskysely lähetettiin kolmelle poliisille sähköpostitse Tampereen pääpoliisiasemalla. Tutkimukseen vastanneista kaksi oli miehiä ja yksi nainen. Kaikki vastaajat ovat vanhempia konstaapeleja ja he kaikki työskentelevät eri työtehtävissä. Virkaikä vastaajien kesken oli kolmestatoista vuodesta puoleentoista vuoteen.

3.2 Tampereen tämänhetkinen tilannekuva ja vaikutukset siihen

Tutkimuksen alkuun haluttiin selvittää Tampereen tämänhetkistä huumetilannetta ja sen vaikutuksia poliisin päivittäiseen työhön. Sen lisäksi kysyttiin vastaajien mielipidettä mm. käyttöhuoneiden tuomista hyödyistä ja haitoista sekä millaisten asioiden pitäisi muuttua, että käyttöhuoneet olisivat toimiva ratkaisu Tampereella.

Kysymys	Vastaja A	Vastaja B	Vastaja C
Miten luonnehdit tämänhetkistä huumausaineiden käyttöä sekä huumausainekauppaa Tampereella?	<p>-Tilanne huonontunut ja lisääntynyt.</p> <p>-Tietotekniikka toimii myyjän ja ostajan hyväksi.</p> <p>-Ostotilanteessa ryöstöt ja väkivalta lisääntynyt</p> <p>-Nykyään mukana puukkoja ja aseita</p>	<p>-Näkyvät jokapäiväisessä työssä joko suoraan tai oheisrikkoksena.</p>	<p>-Näkyvät jokapäiväisessä työssä joko suoraan tai oheisrikkoksena.</p>

(kaavio 1)

Kaikki vastaajat, huolimatta siitä millä sektorilla he työskentelevät, olivat erityisen yksimielisiä niistä asioista, jotka koskivat Tampereen tämänhetkistä huumausaineiden käyttöä ja huumausainekauppaa (kaavio 1). Jokainen vastaaja työtehtävästä riippumatta oli sitä mieltä, että huumausaineisiin liittyvät työtehtävät ovat lisääntyneet ja näkyvät työssä lähes päivittäin. Jos eivät päärikkoksena, niin vähintään oheisrikkoksina. Yleisimpinä paljastuvina oheisrikkoksina mainittiin käyttörikkokset, jotka paljastuvat esimerkiksi turvallisuustarkastuksen yhteydessä sekä eriaisteiset omaisuusrikkokset huumeidenkäytön rahoittamista varten. Myös lisääntynyt väkivaltarikollisuus huumeidenkäyttäjien keskuudessa oli yleistynyt. Tämä näkyi sekä valvonta- ja hälytyssektorilla että rikostorjuntasektorilla.

Vastaja A oli huolissaan erityisesti siitä, että huumausaineiden ympärillä tapahtuva väkivalta on lisääntynyt ja raaistunut. Tämän ilmiön vuoksi sekä myyjät että ostajat kantavat mukanaan lähes aina teräaseita tai nykyään jopa entistä enemmän ampuma-aseita. Huumausainekauppaa käydään pimeässä verkossa, jota poliisin on mahdotonta valvoa ja tämä on tuonut mukanaan uuden ilmiön: ryöstöt. Ryöstöjä tapahtuu yleisimmin joko niin, että kaupat sovitaan tiettyyn paikkaan ja joko huumeita kauppaavilta viedään myytävät huumausaineet väkivaltaa käyttäen tai sitten myyjäksi tekeytyvä ryöstää huumeita ostavan henkilön väkivaltaa käyttäen. Tämän ilmiön vuoksi sekä myyjät että ostajat kantavat mukanaan erityyppisiä väkivaltaan soveltuvia välineitä. Tämä kuorimittaa päivittäistutkintaa ja heikentää poliisien työturvallisuutta merkittävästi.

Rikostorjuntasektorilla huumeet näkyvät päivittäin tutkittavina olevissa jutuissa joko pää- tai oheisrikkoksina. Rikostorjuntasektorilla yleisimpiä rikoksia olivat eriaisteiset omaisuusrikokset, joita on tehty huumeidenkäytön rahoittamista varten. Valvonta- ja hälytyssektorilla huumeet näkyivät huumeisiin liittyvillä hälytystehtävillä, kuten kannabiksen tuoksua rappukäytävässä-tyyppisillä tehtävillä. Oheisrikkoksina käyttörikokset tai hallussapito tulevat usein ilmi hälytystehtävän yhteydessä tehdyssä turvallisuustarkastuksessa.

”Tekniikan muuttuessa TOR-verkon huumekauppapaikkojen sekä anonyymien puhelinsovellusten (Wickr Me, Telegram, Signal, jne) tulemisen jälkeen huumekauppa on tuonut lisää käyttäjiä mutta erityisesti myyjiä markkinoille. Näistä isoin osa on nuoria, joille tekniikan käyttäminen on luonnollista.”

”Jos huumausaineet eivät liity asiaan suoraan (huumausainerikos, huumausaineen käyttörikos), niin ne näkyvät erilaisina omaisuusrikoksina rahan hankkimista varten, ryöstöinä, pahoinpitelyinä ja rattijuopumuksina.”

Kysymys	Vastaaja A	Vastaaja B	Vastaaja C
Miten huumausaineiden käyttöhuoneet mielestäsi parantaisivat nykytilannetta?	-Pääsy hoidon piiriin -Puhtaat välineet -Tartuntojen vähentyminen	-Pääsy hoidon piiriin -Puhtaat välineet -Vakavien sairauksien ja kuolemien ehkäisy	-Epäilee, ettei mitenkään -Ei usko käyttäjien lähtevän käyttöhuoneeseen

(kaavio 2)

Vastaajista A ja B olivat yksimielisiä siitä, että huumausaineiden käyttöhuoneet parantaisivat huumeiden käyttäjien terveydenhuoltoa ja auttaisivat ehkäisemään huumeidenkäytöstä aiheutuvia sairauksia. Niissä käyttäjät saisivat puhtaita välineitä ja täten ehkäistäisiin likaisista neuloista veriteitse leviäviä sairauksia. Vastaajat näkevät käyttöhuoneiden helpottavan myös huumeidenkäyttäjien hakeutumista hoitoon matalalla kynnyksellä. Samaan aikaan vastaajat ovat kuitenkin skeptisiä riittävästä resursseista hoitaa huumeasiakkaita sekä käyttäjien hakeutumisesta käyttöhuoneisiin yksinomaan huumeita käyttämään.

Kaikki vastaajat epäilivät käyttäjien hakeutuvan käyttöhuoneisiin. Yksi vastaajista perusteli kantansa sillä, että huumausaineiden käyttäminen yksityisasunnoissa on erittäin yleistä, eivätkä muutkaan vastaajat pitäneet todennäköisenä sitä, että käyttäjät lähtisivät kovinkaan pitkän matkan

pään huumeita käyttämään. Euroopassa on jo suljettu joitakin käyttöhuoneita vähäisen käytön vuoksi. Tämä voisi olla myös eräs uhkakuva Suomessa.

Vastaaja C oli kriittisempi eikä nähnyt mitään tilannetta parantavia asianhaaroja. Hän ei usko, että käyttäjät lähtisivät pitkän matkan päästä käyttämään huumeita käyttöhuoneisiin vaan käyttäisivät huumeet siellä missä milloinkin olisivat.

” –ammattilaiset voisivat tarjota ohjausta vieroitushoitoon. Sitä myöten kasvaisi mahdollisesti tarve kasvattaa päihdekuntoutuksen resursseja, mikä taas ei taida olla mahdollista.”

”On kuitenkin vaikea kuvitella, että käyttöhuoneet vähentäisivät käyttöä tai myyntiä, saati vähentäisi huumeikaupan ympärillä olevaa väkivaltarikollisuutta.”

”Pidän itse epätodennäköisenä, että aineiden käyttäjä saatuaan annoksen lähtisi esim. bussilla kovin kauas ainoastaan sen takia, että voisi ”vapaasti” käyttää huumeaineet.”

”Peruspilvenpolttaja ei sinne menisi.”

Kysymys	Vastaaja A	Vastaaja B	Vastaaja C
Mitä haasteita näet huumeaineiden käyttöhuoneiden tuovan mukanaan Tampereelle?	-Lainsäädäntö -Sijainti	-Sijainti -Käyttäjien keskittymisen tietylle alueelle -Alueen oheisrikokset	-Sijainti -Alueella lisääntyvät oheisrikokset

(kaavio 3)

Kun vastaajilta kysyttiin, mitä haasteita he näkivät huumeaineiden käyttöhuoneiden tuovan Tampereelle, mainitsi jokainen vastaaja sijainnin. Perustelut jokaisella vastaajalla olivat erilaiset. Yksi vastaajista pelkäsi sen Tampereen keskustaan tullessaan lisäävän jo ennestään levotonta keskustan aluetta. Toinen vastaaja pohti asiaa lainsäädännön näkökulmasta ja kolmas vastaaja oli huolissaan rikosten keskittymisestä tietylle alueelle, joka siten sitoisi myös poliisien resursseja sinne.

Vastaaja A piti suurimpana ongelmana tämänhetkistä lainsäädäntöä, joka kriminalisoi huumeiden käytön. Tällöin poliisin olisi pakko puuttua huumeiden käyttämiseen ja hallussapitoon oman virkavelvoitensa mukaisesti. Vastaajat B ja C olivat yksimielisiä siitä, että järjestyshäiriöt sekä omaisuusrikokset nousisivat kasvuun sillä alueella johon huumausaineiden käyttöhuone perustettaisiin. Käyttöhuone houkuttelisi huumeidenkäyttäjät sekä myyjät tietylle alueelle, jolloin vaarana olisi rikosten voimakas keskittyminen. Tämä sitoisi myös poliisin resursseja kyseiselle alueelle.

”Syrjäisimmille seuduille ei käyttöhuoneen käyttäjien varmaan tulisi lähdettyä ja jos käyttöhuone tulisi keskusta-alueelle, niin ajattelen, että se voisi lisätä entuudestaan Tampereen keskustan levottomuutta ja rikollisuutta.”

” – – haitta on käyttöhuoneen sijainti. Esimerkiksi paikat missä on ollut käyttövälineiden ja korvaushoitolääkkeiden jakopisteitä, ympäristössä on paljon muuta rikollisuutta ja järjestyshäiriöitä. Luulen että harva haluaa käyttöhuonetta omaan pihapiiriinsä juuri tästä syystä.”

”Mikäli huoneet tulevat käyttöön, luultavasti niiden lähetyvillä on entistä enemmän järjestyshäiriötä ja myös ei-aineita käyttävät ihmiset välttävät kyseisiä paikkoja. En usko, että kovinkaan moni yrittäjä, kauppias tms. haluaisi käyttöhuonetta lähellä omaa yritystä.”

”Isoin haaste on lainsäädäntö. Poliisi ei voi olla puuttumatta hallussapitoon ja käyttöön niin kauan kuin se on laissa rangaistavaa”

Kysymys	Vastaaja A	Vastaaja B	Vastaaja C
Kumpia käyttöhuoneet toisivat enemmän, hyötyjä vai haittoja?	-Ei osaa sanoa. Riippuu toteutuksesta	-Poliisin näkökulmasta haittoja -Käyttäjän näkökulmasta hyötyjä	-Ehdottomasti haittoja

(kaavio 4)

Tämän kysymyksen kohdalla oli koko tutkimuksen osalta eniten hajontaa. Vastaaja A piti tähdellisimpänä asiana sitä millä tavoin käyttöhuoneet toteutetaan sijainnin sekä lainsäädännön osalta eikä täten osannut ilmaista kantaansa. Vastaaja B vastasi puolestaan sen mukaan kenen kannalta asiaa tarkastellaan. Hän oli sitä mieltä, että käyttöhuoneet tuovat haittoja poliisin näkökulmasta tarkasteltuna, mutta hyötyjä huumeidenkäyttäjälle itselleen. Vastaaja C oli myös tässä kysymyksessä

kaikkein kriittisin. Hänen mukaansa huumausaineiden käyttöhuoneet tuovat ehdottomasti enemmän haittoja kuin hyötyjä.

Vastaajat pohtivat huumausaineiden käyttöhuoneiden haittoja sekä hyötyjä myös muusta kuin poliisin näkökulmasta. Kysyttäessä käyttöhuoneen tuomista hyödyistä vastasi kaksi kolmesta, että käyttöhuone toisi hyötyjä huumeiden käyttäjälle parantuneen terveydenhuollon sekä saavutettavuuden näkökulmasta. Kukaan vastaajista ei kokenut poliisin hyötyvän käyttöhuoneista millään tavalla. Vastaajista kaksi kolmesta oli myös sitä mieltä, että käyttöhuoneet tuovat enemmän haittoja kuin hyötyjä ja yksi vastaajista ei osannut nimetä kantaansa.

Kysymys	Vastaaja A	Vastaaja B	Vastaaja C
Minkä asioiden pitäisi muuttua, että käyttöhuoneet olisivat toimiva ratkaisu Tampereella?	-Lainsäädäntö -Hoitoressit	-Ei osaa ottaa kantaa, koska ei näe niitä toimivina	-Ei näe mitään mahdollisuutta saada niitä toimiviksi

(kaavio 5)

Kysymys jakoi hieman vastaajia. Vastaajien B ja C kanta oli samansuuntainen; kumpikaan ei nähnyt käyttöhuoneita toimivina eivätkä siten osanneet nimetä mitään yksittäistä toimenpidettä, jonka avulla ne saataisiin toimiviksi. Vastaajien erona oli vain se, että vastaaja C oli hieman kriittisempi kuin vastaaja B.

Vastaaja A puolestaan nimesi lainsäädännön ja hoitoressit. Hän huomautti edelleen, että ilman lainsäädännön muutoksia huumausaineiden käyttöhuoneita ei voida toteuttaa. Toiseksi muutoskohteeksi hän mainitsi hoitoressit. Hoitoressit ovat tällä hetkellä riittämättömät. Hän pitää tärkeänä sitä, että huumeiden käyttäjä pääsisi hoitoon niin halutessaan.

"Lainsäädäntö on tärkein asia. Ilman sitä en näe, että käyttöhuoneet ovat mahdollisia. Toiseksi itse käyttöhuoneita tärkeämpää olisi, että käyttäjät pääsisivät hoitoon silloin kun heille se tarve tulee."

"Nyt kun hoitopaikkoja ei ole, tulee tunne, että käyttöhuone on halpa ratkaisu siirtää ongelma pois silmistä."

"Mutta jos käyttöhuone olisi väylä hoitoon pääsyyn, se voisi hyvin toteutettuna toimia."

3.3 Tampere vs muu maailma

Tutkimuksessa selvitettiin myös, millaiset tiedot vastaajilla on Euroopassa toimivista käyttöhuoneista. Esimerkiksi olivatko vastaajat perehtyneet Euroopassa toimiviin käyttöhuoneisiin ja niiden voimassa oleviin lainsäädäntöihin. Vastaajien tiedot erosivat aika lailla toisistaan. Vastaaja A oli parhaiten perillä huumetilanteesta Euroopassa ja tunsikin Euroopassa sovellettavaa lainsäädäntöä joiltain osin. Vastaaja B oli katsonut aiheesta muutamia dokumentteja, mutta koki tietonsa rajalliseksi. Vastaaja C ei ollut perehtynyt Euroopassa sijaitseviin käyttöhuoneisiin ja on muodostanut mielipiteensä asiasta omien havaintojensa perusteella. Konseptina käyttöhuone oli kuitenkin kaikille tuttu.

Tutkimuksessa selvitettiin millä tavoin vastaajat epäilivät Tampereella toimivan käyttöhuoneen toiminnan eroavan Euroopassa toimivaan käyttöhuoneeseen. Vastaaja A oli sitä mieltä, että Suomessa hoitojonot ovat liian pitkät, joten hän ei uskonut käyttäjien saavan käyttöhuoneiden palveluista huolimatta apua itse riippuvuuden hoitoon. Sen lisäksi erona hän mainitsi myös Suomen poikkeavan lainsäädännön. Useassa Euroopan maassa huumeiden käyttöä ei ole kriminalisoitu. Vastaajat B ja C eivät osanneet vastata kysymykseen vähäisen pohjatietonsa vuoksi.

3.4 Vaikutukset poliisissa

Tässä kysymyssarjassa haluttiin vastaajien pohtivan tilannetta enemmän poliisin näkökulmasta. Kysymyksissä käsiteltiin niitä haasteita ja hyötyjä, joita poliisit kokivat käyttöhuoneiden tuovan. Kysymyksillä selvitettiin myös mielipidettä poliisien mahdollisesta toimivallan kapenemisesta.

Kysymys	Vastaaja A	Vastaaja B	Vastaaja C
Minkälaisia muutoksia käyttöhuoneet toisivat poliisin arkeen Tampereella?	-Riippuu lakimuutoksista. Jos edelleen riikollista poliisi toimii sen mukaan.	-Poliisivalvonnan keskittyminen käyttöhuoneiden läheisyyteen -Hätäkeskussoitot kuorimittaisi sekä poliisia että häkeä -Tehostettu valvonta lisäisi rikosilmoituksia sekä kuormittaisi tutkintaa	-Poliisin toimivallan kaventuminen

(kaavio 6)

Tähän kysymykseen saatiin kaikkein laajimmat vastaukset. Kaikki vastaajat olivat sitä mieltä, että huumausaineiden käyttöhuoneet toisivat muutoksia poliisin arkeen. Vastaajista A ja C kokivat suurimmat muutokset sekä lainsäädännössä että poliisin toimivallassa. Jos lakimuutos, joka poistaisi huumausaineen käyttörikoksen käyttöhuoneissa sekä hallussapidon niiden läheisyydessä tulisi voimaan, olisi sillä merkittävät vaikutukset poliisitoiminnan kannalta. Tämän nähtiin lisäävän huumeiden myyntiä, sillä kiinnijäämisriski pienenesi. Myös iso osa oheisrikoksista jäisi paljastumatta jos poliisi ei voisi puuttua huumausaineiden hallussapitoon. Vastaajia askarrutti myös se, minkä kokoisella alueella hallussapito olisi laillista. Käyttäisivätkö tätä hyväksi sekä myyjät että käyttäjät, joilla ei ole aikomustakaan käyttää huumausainetta käyttöhuoneessa.

Vastaaja B näki poliisin toimivallan muuttumisen ohella myös valvonnan tehostuvan tietyillä alueilla, joka puolestaan kasvattaisi rikosilmoitusten määrää. Tämä ruuhkauttaisi jo ennestään ruuhkaista päivittäistutkintaa. Vastaaja B arveli myös hätäkeskuspuheluiden lisääntyvän alueella ilmenevien järjestyshäiriöiden vuoksi.

” – – miten laki määritteli sen, että jos joltain löydettäisi huumausaineita ja hän sanoisi juuri olevansa menossa käyttöhuoneeseen. Voisiko poliisi pysäyttää ketään edes lähellä käyttöhuonetta.”

”Poliisi ei voi valita jättääkö käytön valvonnan jossain paikassa tekemättä ja toisessa paikassa jatkaa valvontaa.”

”Yhdenvertaisuusperiaate pätee tässäkin.”

”Toisaalta, jos poliisi suorittaa valvontaa käyttöhuoneiden läheisyydessä, niin voi olla, että käyttöhuoneelle ei paljon tulisi kävijöitä.”

Kysymys	Vastaaja A	Vastaaja B	Vastaaja C
Mitkä ovat mielestäsi poliisin näkökulmasta suurimmat haasteet, joita käyttöhuoneet toisivat mukanaan Tampereelle?	-Lainsäädäntö -Huumeidenkäyttö yksityisasunnoissa edelleen yleistä -Ei usko että käyttäjät menisivät huoneisiin	-Lainsäädäntö -Rikollisuuden keskityminen tietyille alueelle	-Lainsäädäntö -Myynti voisi lisääntyä sillä kiinnijäämisriski pienentyy

(kaavio 7)

Vastaajat olivat yksimielisiä siitä, että suurimmat haasteet koskevat lainsäädäntöä. Näitä samoja teemoja käsiteltiin jo jonkin verran aiemmissa vastauksissa. Vastaaja B nosti suurimmaksi huolekseen lainsäädännön ohella rikollisuuden keskittymisen tietyille alueelle käyttöhuoneiden läheisyydessä. Tämä koskee sekä huumausaineen myyntiä, että erinäisiä omaisuusrikoksia ja järjestyshäiriöitä. Vastaaja C oli huolissaan lainsäädännön ohella huumausaineiden myynnin kasvamisesta, sillä huumeidenkäytön dekriminointi tuskin laskee huumausaineiden käyttäjien määrää. Tämä tarkoittaa automaattisesti sitä, että huumausainerikollisuus kasvaa myynnin osalta ja riskit valvonnan vähentymisen vuoksi olisivat huomattavasti pienemmät kuin nykyisin.

"Mahdollisesti huumausaineiden käyttäminen ja myyminen jopa lisääntyisi, koska ns. kiinnijäämisriski pieneneisi, jos voisi käyttää aina lausetta "olen juuri menossa käyttöhuoneeseen" Tai "käyttöhuone oli varattu, niin menen tuonne seuraavaan"

"Ja samalla periaatteella, jos ajattelee kärjistetyksi, pitäisi esimerkiksi päihteiden vaikutuksen alaisena autolla ajaville olla oma paikka tai kaista tms."

"Toistaiseksi kumminkin huumausaineet ovat laittomia eli vaatisi isoja muutoksia lakiin."

"Jos ollaan menossa käyttämään huumausaineita laillisesti lailliseen huumausaineen käyttöhuoneeseen, niin oletettavaa on, että käyttäjällä on huumausaineet hallussaan matkan ajan. Onko siinä tapauksessa hallussapito sallittua?"

Kysyimme myös, näkevätkö vastaajat riskin siinä, että rikollisuus voisi keskittyä voimakkaammin tietyille alueille Tampereella? Kaikki vastaajat olivat yksimielisiä ja vastasivat kysymykseen "Kyllä".

3.5 Resurssikysymykset

Tämän kysymyksen oli tarkoitus selvittää, kokivatko poliisit tämänhetkiset resurssit riittäviksi ja epäilivätkö he käyttöhuoneiden perustamisen tuovan muutoksia resursseihin tulevaisuudessa. Tulokset olivat näiltä osin hyvin yhteneväiset.

Kysymys	Vastaaja A	Vastaaja B	Vastaaja C
Näetkö käyttöhuoneilla vaikutuksia poliisin resurssikysymykseen Tampereella?	-Resurssit jo nyt alimitoitettut -Ei usko muuttuvan	-Ei osaa ottaa kantaa -Juttumäärät olisivat kasvussa	-Resursseja tarvittaisiin lisää

(kaavio 8)

Kaikki vastaajat olivat yksimielisiä siitä, että poliisien resurssit ovat tällä hetkellä alimitoitettut eivätkä vastaajista A ja C usko resursseihin tulevan muutosta lähiaikoina. Vastaaja B ei osannut ottaa kantaa poliisin resurssien vaikutuksiin, mutta uskoi silti käyttöhuoneiden lisäävän poliisien työtä päivittäistutkinnassa.

”en usko, että käyttöhuoneet vapauttaisivat poliisin resursseja muihin tehtäviin. Jopa vastaavasti käyttöhuoneet lisääisivät tehtäviä ja näin ollen resursseja tarvittaisiin lisää.”

”Tuskin olisi mitään vaikutusta. Huumevalvonta on tälläkin hetkellä todella aliresursoitu Tampereella, joten en näe, että se vaikuttaisi mitenkään.”

”En usko, että poliisin resurssien näkökulmasta mikään muuttuisi.”

”Varmaan riippuisi siitä, tulisiko käyttöhuoneita useampia eri paikkoihin Tampereella vai olisiko niitä vain yhdessä paikassa.”

”Jos käyttöhuoneet lisääisivät rikollisuutta, niin se vaikuttaisi myös rikostutkinnan juttumääriin.”

3.6 Puolesta vai vastaan

Kysymys	Vastaaja A	Vastaaja B	Vastaaja C
Oletko puolesta vai vastaan käyttöhuoneiden käyttöönotosta Tampereelle?	Ei ota kantaa	Vastaa	Ehdottomasti vastaan

(kaavio 9)

Kysyttäessä vastaajilta heidän kantaansa puolesta vai vastaan, oli vastauksissa jonkin verran hajontaa. Vastaaja A ei osannut ottaa kysymykseen kantaa, sillä hän ei tiedä kuinka käyttöhuoneet Tampereella toteutettaisiin. Vastaajat B ja C olivat molemmat käyttöhuoneiden käyttöönottoa vastaan. Vastaajista C oli kysymyksessä kaikkien kriittisin.

”Se riippuu siitä, miten lainsäädäntö toteutetaan, missä ne käyttöhuoneet ovat ja kuinka niiden toiminta järjestetään. Koska kaikki em. asiat voidaan tehdä hyvin tai huonosti tai hyvin huonosti, on vaikea ottaa kantaa.”

” – edelleen koen, että käyttöhuone konseptina on ongelman lakaisemista maton alle niin kauan kuin hoitoon ei pääse. Käyttöhuoneita tärkeämpää olisi saada kunnolliset resurssit sosiaali- ja terveystieteille. Käyttöhuone + matala hoitoon pääsy luultavasti olisi toimiva malli.”

4 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tämän tutkimuksen tutkimuskysymys oli, että millaisia ongelmia huumausaineiden käyttöhuoneet toisivat Tampereen alueelle poliisin näkökulmasta. Analysoiduista tutkimustuloksista voidaan tehdä päätelmä, että huumausaineiden käyttöhuoneet toisivat poliisien mielestä useita ongelmia.

Suurimpina näistä ongelmista voi pitää pelkoa siitä, että käyttöhuoneiden perustaminen lisäisi rikollisuutta sekä levottomuutta alueella. Jos käyttörikos dekriminalisoitaisiin, se luultavasti lisäisi huumeidenkäyttäjien määrää. Lisääntynyt kysyntä lisäisi myös huumeiden myyntiä sekä huumeikauppiaita. Huumeiden myynti, kuljetus sekä valmistus olisivat edelleen rikoslaissa rankaistavia tekoja. Tämä lisäisi poliisien työmäärää mm. rikostutkinnassa, huumeyksikössä sekä valvonta ja hälytyssektorilla.

Muita vaikutuksia olisi nähtävissä myös omaisuusrikosten sekä rattijuopumuksien kasvun osalta. Käyttörikoksen poistaminen lisäisi myös turvattomuutta perheissä sekä työllistäisi poliisia useammin myös lastensuojelurikosten osalta.

Tutkimuksessa vastaajat kokivat suurimmaksi ongelmaksi tämänhetkisen lainsäädännön. Huumausaineen käyttäminen sekä hallussapito ovat tällä hetkellä laissa kriminalisoituja. Tämän seikan vuoksi huumausaineiden käyttöhuoneen perustaminen rikkoisi lakia ja käyttöhuoneissa työskenteleviä henkilöitä voitaisiin mahdollisesti syyttää avunannosta rikokseen. Poliisilla ei siis olisi muuta vaihtoehtoa kuin sulkea käyttöhuone sekä keskittää valvontaa sen läheisyyteen.

Näiden seikkojen vuoksi lakiin tarvitsisi tehdä muutos, joka dekriminalisoisi huumausaineen käyttörikoksen sekä huumausaineen vähäisen määrän hallussapidon. Lakimuutos ei luultavasti koskisi koko Suomen aluetta, vaan ainoastaan käyttöhuonetta sekä sen välitöntä läheisyyttä. Käyttöhuoneessa ei ole saatavilla huumausainetta, vaan käyttäjä tuo käytettävän aineen mukanaan. Tämä tarkoittaa sitä, että henkilö saisi kuljettaa huumausainetta mukanaan. Hallussapito täytyisi tämän myötä myös dekriminalisoida, ainakin tietyn alueen sisällä. Tämän pelätään vaikeuttavan poliisin työtä sekä valvontaa. Eräs vastaajista pohti myös tätä samaa asiaa: jos henkilön hallusta löydetään huumausaineita, niin onko henkilö aina matkalla käyttöhuoneeseen? Vastaajat pelkäsivät myös tämän lisäävän huumausaineiden myyntiä, joka olisi edelleen laissa rangaistavaa. Myyjät voisivat oleskella käyttöhuoneiden läheisyydessä, jossa he saisivat pitää hallussaan huumausaineita laillisesti ja myisivät niitä käyttöhuoneeseen matkalla oleville henkilöille. Tämän estämiseksi poliisin olisi valvottava käyttöhuoneen läheisyydessä käytännössä jatkuvasti, mutta yksikään vastaajista ei

uskonut Sisä-Suomen poliisilaitoksen nostavan resursseja huumerikollisuuden vastaiseen työhön. Kaksi kolmesta vastaajasta oli sitä mieltä, että resurssit ovat jo tällä hetkellä alimitoitettut.

Jos ajatellaan hallussapidon poistamista tietyn alueen sisällä, niin kuinka paljon muut kuin käyttöhuoneeseen matkalla olevat ihmiset käyttävät sitä hyväkseen. Euroopassa toimivien käyttöhuoneiden mallin mukaisesti olisi luultavaa, että käyttöhuone perustettaisiin keskustaan. Jos kuvitellaan lakimuutos, joka sallii huumausaineiden hallussapidon ”käyttöhuoneen välittömässä läheisyydessä”, niin kuka määrittää millaista etäisyyttä tällä tarkoitetaan. On spekuloitu, että korkein oikeus antaisi jossain vaiheessa tätä koskevan tuomion ja tämä etäisyys vakiintuisi aikanaan. Tämän etäisyyden vakiinnuttaminen veisi kuitenkin vuosia aikaa. Kuvitellaan, että etäisyys olisi esimerkiksi 200 metriä. Tampereen keskustasta mitattuna tämä matka kattaisi melko suuren osan Tampereen ydinkeskustaa. Huumausaineiden hallussapidon valvonta olisi siis tällä sektorilla pois poliisin keinovalikoimasta. Voidaankin näiden edellä mainittujen seikkojen perusteella päätellä, että rikollisuus sekä käyttäjät keskittyisivät siis käyttöhuoneiden läheisyyteen. Vastaajat epäilivät näillä alueilla myös oheisrikosten sekä järjestyshäiriöiden kasvavan. Samoin on tälläkin hetkellä neulojen vaihtopisteiden sekä korvaushoitolaitosten läheisyydessä.

Kaksi vastaajaa kolmesta koki käyttöhuoneiden lisäävän poliisin työtä sekä lisääntyvien tehtävien että rikosilmoitusten kasvun myötä. Tämä väite ei ole täysin tuulesta temmattu, sillä tutkimusten mukaan suomalaiset ovat entistä myönteisempiä huumausaineiden käyttöä kohtaan. Tästä ja mahdollisesta lakimuutoksesta, joka sallisi huumeiden käyttämisen, olisi tuloksena huumausaineiden lisääntynyt käyttö. Lisääntynyt kysyntä lisäisi automaattisesti huumausaineiden valmistusta sekä myyntiä. Tämä puolestaan lisäisi väkivaltaa huumekaupan yhteydessä, joka on jo tunnistettu vallalla olevaksi ilmiöksi. Lisääntynyt väkivallan uhka pakottaa sekä käyttäjät että myyjät turvautumaan toisen vahingoittamiseen soveltuvien esineiden mukana kuljettamiseen. Se puolestaan lisää sekä siviilien turvattomuutta että vaikuttaa poliisin työturvallisuuteen negatiivisesti. Käyttäjien kasvun myötä myös omaisuusrikokset nousisivat kasvuun, sillä huumausaineiden käyttö täytyisi rahoittaa jollakin tavalla.

Yhteenvetona tutkimuksesta voidaan todeta, että konseptina huumausaineiden käyttöhuoneet ovat ongelmallisia ja kaikki vastaajat katsoivat niiden heikentävän yleistä turvallisuutta sekä kaventavan merkittävästi poliisin toimivaltaa. Käyttöhuoneiden katsottiin ehdottomasti tuovan enemmän haittoja kuin hyötyjä eikä kukaan tutkimuksen vastaajista keksinyt yhtään seikkaa, josta poliisi hyötyisi. Huumeista aiheutuviin ongelmiin ja ilmiöihin toivotaan pikaista ratkaisua ja vastaajat pelkäävät käyttöhuoneiden olevan vain halpa ja hätäinen ratkaisu, joka pahimmillaan johtaa huumausaineiden käyttäjien räjähdysmäiseen kasvuun. Tutkimukseen osallistuvat poliisit toivovatkin ongelman selättämiseksi parempia ja kestävämpiä ratkaisuja.

5 POHDINTA

5.1 Luotettavuus

Tutkimus on spekulatiivinen, sillä käyttöhuoneita ei vielä suomessa ole, mutta tutkimuksella pyritään luotettavasti keräämään tietoa siitä, millaisia haasteita huumausaineiden käyttöhuoneet toisivat tulevaisuudessa poliisin näkökulmasta.

Tutkimuksessa vertailtiin haastateltavien poliisien vastauksia kerättyyn tietopohjaan ja niistä on tehty päätelmiä. Kysymyksessä on yksittäisen poliisin mielipide tutkittavana olevasta asiasta ja tutkimukseen osallistuvat henkilöt on valittu sattumanvaraisesti. Poliisien mielipidettä asiasta ei tiedetty ennen tähän tutkimukseen vastaamista. Kyselyt on osoitettu maantieteellisesti vain Tampereen alueella työskenteleville poliiseille ja jokainen vastaaja työskenteli erilaisessa työtehtävässä. Tutkimukseen valikoituneet henkilöt eivät siis edusta kaikkien poliisien mielipidettä ja myös maantieteellinen rajaus voi vaikuttaa vastauksiin merkittävästi. Se ei kuitenkaan heikennä tämän tutkimuksen luotettavuutta, sillä vastaukset ovat yksittäisen henkilön mielipiteitä, joita vertaillaan keskenään sekä kerättyyn teoriapohjaan. Tutkimuksella on siis kerätty tietoa asiasta, jota tällä tutkimuksella on haluttu selvittää.

Suomessa ei ole huumausaineiden käyttöhuoneita eikä vastaavanlaista tutkimusta poliisien mielipiteistä ole Suomessa tehty. Tämän vuoksi tutkimuksessa hyödynnetään Euroopasta saatuja tutkimustuloksia huumausaineiden käyttöhuoneiden haitoista. Tietojen soveltaminen täytyi kuitenkin tehdä maantieteellisellä varauksella, mm. käytettävien huumausaineiden osalta sekä suomalaisille tyypillisen sekakäytön näkökulmasta.

Tätä tutkimusta voidaan hyödyntää tulevaisuudessa monilla eri tavoilla sekä uusissa tutkimuksissa että poliisin henkilöstön sisällä. Tutkimusta voisi jatkossa laajentaa eri paikkakunnille tai toteuttamalla tutkimuksen määrällisenä tutkimuksena. Tutkimuksesta voidaan päätellä poliisien vallalla olevia käsityksiä huumausaineiden käyttöhuoneiden tuomista haitoista sekä asenteista niitä kohtaan.

5.2 Eettisyys

Opinnäytetyötä tehdessä kiitos täytyy antaa niille, joille se kuuluu. Tämän vuoksi lähdeviittausten kanssa täytyy olla tarkka sekä merkitä ne oikeaoppisesti. Aiempien tutkimusten tekijät sekä julkaisijat ovat tehneet hartiavoimin töitä saadakseen valmiiksi luotettavan tutkimuksen. On siis huolehdittava siitä, että tekee oman opinnäytetyönsä itse eikä vain esittele muiden tekemiä tutkimuksia ja niiden tuloksia ominaan. (Hakala 2004, 138.)

Opinnäytetyön aihe hyväksyttiin opinnäytetyön ohjaajalla seminaarissa. Myös Tampereen pääpoliisiasema tutustui tutkimussuunnitelmaan ja hyväksyi anotun tutkimuslupahakemuksen. Tutkimusmenetelmää pohdittiin yhdessä ja vaihdettiin palaverin jälkeen alun perin määrällisestä tutkimuksesta laadulliseen. Näin me tutkijat koimme saavamme kysymyksiimme laajemmat vastaukset, sillä käyttöhuoneet käsitteenä jakavat paljon mielipiteitä sekä aiheuttavat tietyissä ihmisissä jopa enemmän kysymyksiä kuin vastauksia.

Tutkimuslomakkeesta saadun palautteen perusteella kyselykaavakkeessamme olisi ollut hieman parannettavaa. Tämä koski lähinnä kysymysten asettelua sekä samojen aiheiden toistuvuutta. Osa vastaajista koki aiheen niin laajaksi, että vastaaminen oli haastavaa. Yritimme pitäytyä kysymyksissä, jotka koskivat ainoastaan poliisien työympäristöä ja niissä tapahtuvia mahdollisia muutoksia, mutta vastauksista kävi ilmi, että vastaajat olivat pohtineet asioita myös tämän rajauksen ulkopuolelta.

5.3 Tutkimuksen haasteet

Tutkimuksen suurin haaste on se, että tutkimuksen osallistujien vastaukset ovat täysin spekulatiivisia, koska Suomessa ei vielä ole huumausaineiden käyttöhuoneita. Tämä saattaa johtaa siihen, että kaikkia ongelmia ei vielä osata ottaa huomioon tai sen, että tutkimuksessa esiin nousevat asiat eivät tulevaisuudessa muodostu ongelmaksi. Myös tutkimuksen kohteena olevan poliisin tietämys käyttöhuoneista saattaa olla vähäistä tai hänen mielipiteensä on muokkautunut täysin tietyn ennakkoluulon mukaisesti.

Myös tutkijoiden on oltava erityisen tarkkoja kysymysten muodostamisessa, ettemme ohjaa tutkimukseen osallistuvan henkilön ajatuksia liiaksi niihin ongelmiin, joita me tutkijat uskomme käyttöhuoneiden mukana tulevan.

5.4 Lopuksi

Yhteenvetona tutkimuksestamme voimme todeta, että kaikki vastaajat olivat sitä mieltä, että konseptina huumausaineiden käyttöhuoneet ovat ongelmallisia ja kaikki vastaajat katsoivat niiden heikentävän yleistä turvallisuutta sekä kaventavan merkittävästi poliisin toimivaltaa. Käyttöhuoneiden katsottiin ehdottomasti tuovan enemmän haittoja kuin hyötyjä eikä kukaan vastaajista keksinyt ainoatakaan seikkaa, josta poliisi hyötyisi. Huumeista aiheutuviin ongelmiin ja ilmiöihin toivotaan pikaisista ratkaisua ja osa vastaajista pelkääkin käyttöhuoneiden olevan vain halpa ja hätäinen ratkaisu, joka pahimmillaan johtaa huumausaineiden käyttäjien räjähdysmäiseen kasvuun. Osa vastaajista toivoi ongelman selättämiseksi parempia ja kestävämpiä ratkaisuja. Ratkaisuksi ehdotettiin lisää resursseja ja rahaa, että käyttäjiä voidaan ohjata laadukkaaseen hoitoon heidän niin halutesaan.

Tutkimusta varten keräämästämme teoriapohjasta voidaan myös tehdä päätelmiä. On tutkittu, että Euroopassa käyttöhuoneet tavoittavat käyttäjiä ja neuvonnan sekä puhtaiden välineiden avulla on onnistuttu ehkäisemään vakavien tautien syntymistä sekä yliannostuksesta johtuvia kuolemia.

Suomessa huumeidenkäyttäjät kuolevat ns. sekakäyttöön, eli usean eri aineen ja alkoholin yhdistelmiin. Suomessa eniten käytetty huumausaine on bubrenorfiini, joka on hengenvaarallista käytettynä yhdessä alkoholin kanssa. On kiistatonta, että tämänkaltainen käyttöhuoneissa nautittu annos vaikuttaa huumeita käyttävään henkilöön vasta tuntien kuluttua, eli hengenvaarallinen hengityslama aiheutuisi vasta henkilön poistuttua käyttöhuoneesta. Tampereella on myös useita eri pisteitä, josta käyttäjät saavat jo nyt puhtaita välineitä, perusterveydenhoitoa, ruokaa ja tukea arjen erilaisiin ongelmiin. Tällaisissa pisteissä avustetaan henkilöä esimerkiksi hakemaan Kelan avustuksia, testataan henkilön mahdolliset vakavat ja yleisimmät tartuntataudit, kuten HIV ja hepatiitti. Myös raskaustestin tekeminen on mahdollista. Näihin tiloihin voi tulla ilman ajanvarausta ja matalalla kynnyksellä. Käyttäjät saavat myös neuvoja ja opastusta hoitoon hakeutumiseen. Voidaan siis pohtia, mitä sellaista hyötyä käyttöhuone toisi käyttäjille, jota he eivät jo nyt saa? Lukuun ottamatta tilaa, jossa he saisivat pistää huumausaineet laillisesti. Me tutkijat uskomme ongelmien lisääntyvän, jos huumeidenkäyttö dekriminallisoidaan. Tämä luultavasti lisäisi huumeidenkäyttäjien määrää, jopa räjähdysmäisesti. Se puolestaan lisäisi rikollisuutta ja eriarvoisuutta. Myös lisääntyneiden käyttäjien vuoksi nyt jo ruuhkautuneet hoitopalvelut olisivat entistäkin ruuhkaisemmat.

Kaikki vastaajat pohtivat vastauksissaan myös käyttöhuoneiden toteutusta. Olisiko käyttöhuoneita enemmän kuin yksi vai olisiko niitä ripoteltu ympäri Tamperetta? Millainen henkilökunta ja aukioloajat siellä olisivat? Saako käyttöhuoneissa käyttää myös kannabista vai käytetäänkö siellä ainoastaan suonensisäisiä aineita? Tavoittaisiko se suurinta osaa käyttäjistä ja saako käyttöhuoneissa käydä myös alaikäisiä? Jälkimmäinen kysymys onkin poliisin näkökulmasta mietittynä kiintoisa. Muissa Euroopan maissa käyttöhuoneissa on vähintään 18 vuoden ikäraja. Näin toimittaisiin myös luultavasti Suomessa. Tämän vuoksi käyttöhuoneilla ei tavoitettaisi syrjäytymisvaarassa olevia nuorempia huumeiden käyttäjiä. Eräs vastaajista pohti myös, että jos käyttöhuoneisiin päästettäisiin alaikäisiä, niin olisiko käyttöhuoneiden työntekijöillä velvoite tehdä asiakkaasta lastensuojeluilmoitus. Nämä ja monet muut kysymykset odottavat vielä vastausta.

Erästä vastaajaamme lainaten: paljon kysymyksiä ja vähän vastauksia.

LÄHTEET

- Aalto M. 2018: Opioidikorvaushoito: metadonin ja buprenorfiinin turvallisuuden vertailu. Luettavissa <https://www.kaypahoito.fi/nak05146>, Luettu 11.4.2023
- Alasuutari P. 2011: Laadullinen tutkimus 2.0. Riika, Vastapaino
- EMCDDA. Drug consumption rooms: an overview of provision and evidence. 2018. Luettavissa: www.emcdda.europa.eu/topics/pods/drug-consumption-rooms_en. Luettu 04.05.2023
- EMCDDA. European drugs report 2021: Trends and developments. 2022. Luettavissa: www.emcdda.europa.eu/publications/edr/trends-developments/2021_en Luettu 24.04.2022
- Haasio A. 2017: Verkkorikokset. Vantaa, BTJ Finland Oy
- Hakala J. 2005: Opinnäyteopas ammattikorkeakouluille. Helsinki, Gaudeamus kirja Oy
- Huhtamäki A. 2000: Rahan jäljittäminen. Helsinki, Lakimiesliiton kustannus
- Huumauslainlaki 373/2008
- Huumausainerikokset. Luettavissa: <https://poliisi.fi/huumausainerikokset>, Luettu 16.4.2023
- Keskusrikospoliisi. 2020: Huumaus- ja dopingainerikossuuden tilannekatsaus & Liikennejuopumustutkimusten vuositilastot. Luettavissa: <https://poliisi.fi/-/liikennejuopumustilastot-2020-alkoholi-ja-huumausaineliikennejuopumuksia-ensi-kertaa-yhta-paljon>. Luettu 23.07.2023
- Kivivuori J. 2008: Rikollisuuden syyt. Jyväskylä, Gummerus
- Koivula U-M & Suihko K, Tyrväinen J. 2002: Mission: Possible, opas opinnäytetyön tekijälle. Tampere, Pirkanmaan ammattikoulun julkaisusarja C. Oppimateriaalit. Nro 1.
- Kotovirta E. 2021: Päihde- ja riippuvuusstrategia. Yhteiset suuntaviivat vuoteen 2030. Luettavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-9891-9>. Luettu 08.05.2023.
- Liikennejuopumustilastot. Poliisi 2020. Luettavissa: <https://poliisi.fi/-/liikennejuopumustilastot-2020-alkoholi-ja-huumausaineliikennejuopumuksia-ensi-kertaa-yhta-paljon>, luettu 11.8.2023.
- Lintonen T. & Rönkä S., Kotovirta E., Konu A. 2012: Huumeet Suomessa 2020 ennakoititutkimus. Tampere, Poliisiammattikorkeakoulun raportteja
- Niemi & Virtanen. 2017: Huumausaine, -alkoholi, - ja dopingrikokset. Teoksessa Rikollisuustilanne 2016. Luettavissa: <https://rikosentorjunta.fi/huumausainerikokset>, luettu 11.8.2023
- Piisi R. & Lintonen T., Kotovirta E., Konu A. 2001: Huumetyö. Tampere, Tammi
- Päihdehuoltolaki 41/1986
- Rahkonen O. ym. Keskioluen uusi tuleminen. Luettavissa: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/127838/ap-1994-5-rahkonen.pdf?sequence=1>, luettu 25.7.2023
- Rikoslaki 39/1889
- Rönkä S. ym. Amfetamiinien ja opioidien ongelmakäytön yleisyys Suomessa vuonna 2017. Luettavissa: <https://www.duodecimlehti.fi/xmedia/duo/duo15450.pdf>. Luettu 05.04.2023. Julkaisun pysyvä osoite on: <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202103298719>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.2023: Huumeiden käyttöhuoneet. Luettavissa: <https://thl.fi/fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/huumeet/huumeetutkimus/huumetyota-meilla-ja-maailmalla/huumeiden-kayttohuoneet>. Luettu 23.2.2023.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Katsaus ajankohtaiseen huumetilanteeseen: Huumeiden käyttö ja haitat ovat kasvaneet 2000-luvulla merkittävästi. Luettavissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-592-6>, Luettu 21.07.2023

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Suomalaisten huumeiden käyttö ja huumeasenteet 2022: Suomalaisten huumekeailut yleistyvät, asenteissa ja mielipiteissä isoja muutoksia. Luettavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2023041236168> Luettu 21.07.2023

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2022: Tietoa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta. Luettavissa: <https://thl.fi/fi/thl/tietoa-meista>. Luettu 21.2.2023

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2023: Päihdehuollon huumeasiakkaat 2021. Luettavissa: <https://thl.fi/fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/paihteet-ja-riippuvuudet/huumeet/paihdehuollon-huumeasiakkaat>. Luettu 24.03.2023

Tilastokeskus. 2022: Huumausainekuolemat lisääntyivät vuonna 2021. 2022. Luettavissa: <https://www.stat.fi/julkaisu/cl8slomfgpjy0bw7wivrbxpa>, luettu 21.2.2023